

d

زیارت آل یس
نظر به مقصد جان هر
انسان

اصغر طاهرزاده
1385

طاهرزاده، اصغر، 1330-
زیارت آل یس، نظر به مقصد جان هر
انسان / طاهرزاده، اصغر. - اصفهان:
لُبالمیزان، 1385.
108 ص.

ISBN: 978-964-2609-00-0 ; 964-2609-00-2

فهرستنویسی بر اساس اطلاعات فیپا
کتابنامه به صورت زیرنویس.
1- زیارتنامه آل یس -- نقد و
تفسیر.

25 ط BP271/7/آ70422

297/777

کتابخانه ملی ایران

45154 - 85 م

زیارت آل یس، نظر به مقصد جان هر
انسان

اصغر طاهرزاده

سفارش: گروه فرهنگی المیزان

شمارگان: 3000 نسخه

ناشر: انتشارات لبالمیزان

قیمت: 700 تومان

نوبت چاپ: اول 1386

چاپ:

پرديس

طرح جلد: محمد فاطمی پور

لیتوگرافی: شکیبا

صحافی: سپاهان

کلیه حقوق برای گروه المیزان محفوظ

است

مراکز پخش:

1- گروه فرهنگی المیزان تلفن:

0311 - 7854814

2- دفتر انتشارات لبالمیزان

همراه 09131048582

فهرست مطالب

- 14 معرفت؛ هدف خلقت
عالي‌ترین معرفت، معرفت به
16 امام ◆
- 19 اهمیت شناخت امام ◆
- 25 چگونگی شناخت امام ◆
- 29 امام، اصل عالم و آدم
رؤیت در منظر زیارت آلیاسین 32
امام زمان علیه السلام مظهر اسم «الله» 34
خودش، خودش را می‌شناساند 40
امام زمان علیه السلام؛ راه ورود به کتاب
41 خدا
- 43 بهترین شرایط ارتباط با خدا
46 معنی مقام بقیة الله
امام زمان علیه السلام حقیقت جان هر انسان
48
- امام زمان علیه السلام وعده حتمی خداوند
51
57 نظر به کامل‌ترین نماز
58 نظر به کامل‌ترین تشهد و سلام
60 نماز؛ واقعی‌ترین کلمات
61 امام ◆ نمایش کامل‌ترین نماز
63 سلام بر راز رکوع و سجود
65 آینه نمایش توحید
امام ◆ نمایش کامل‌ترین حمد و
67 استغفار
- امام زمان علیه السلام؛ حاکم شب و روز
68
امام زمان علیه السلام؛ معنی شب و روز 71

امام زمان علیه السلام ؛ حامل اسماء الهی
72

امام زمان علیه السلام ؛ آرمان بلند انسان
74

اظهار عقاید حق برای هم‌سنخی
معیت امام زمان علیه السلام با همه چیز
78

توجه به رجعت، عامل نجات از
ظلمت
80

هم‌دلی با امام
ما هم از مستان این می‌بوده‌ایم
83

برکات حضور امام **♦** در زندگی
عالی‌ترین تقاضا، در اوج
امیدواری
85
87

بر عاشقان فریضه بود جستجوی
دوست
91

امام زمان علیه السلام ؛ مقصد جان ما
تقاضای رفع موانع ظهور
احساس مسئولیت نسبت به موفقیت
امام **♦**
101

تقاضای تحقق تمدن اسلامی
105

باز سلامی دیگر
109

امام **♦** مظهر اسم هادی
شب پانزده شعبان، نور علی نور
110
112

امام زمان علیه السلام منتظر آمادگی ما
هستند
117

آثار منتشر شده از استاد
طاهرزاده
121

مقدمه

کتابی که در اختیار دارید حاصل سخنرانی استاد طاهرزاده در شب پانزده شعبان است، و تلاشی است برای روشن شدن معنی حقیقی ملاقات و رؤیت مقام معنوی حضرت صاحب الامر^{علیه السلام} به همان طریقی که خودشان به ما آموزش داده اند، که پس از پیاده شدن سخنرانی از نوار و تصحیح و تکمیل مطالب آن توسط سخنران محترم، به صورت این نوشته در اختیار خوانندگان محترم قرار می‌دهیم.

همچنان که ملاحظه خواهید کرد محتوای زیارت آلیس از معارف فوق‌العاده بلندی برخوردار است و ضرورت دارد که به کمک شرح مختلف و مفصل بدان پرداخته شود و سخنران محترم با شرح مختصر

خود، ما را متوجه این موضوع
 نموده اند، و همچنان که خودشان
 اظهار می‌دارند در این شرح سعی
 شده مطالب در نهایت اختصار بیان
 شود تا اتصال خواننده با اصل
 متن زیارت محفوظ بماند، و لی
 چنانچه مایل بودید موضوع را به
 طور مفصل دنبال کنید به دیگر
 آثار ایشان در رابطه با معارف
 مهدویت و مقام واسطه فیض بودن
 حضرت صاحب الامر^{علیه السلام} رجوع فرمایید.
 به امید آن که توانسته باشیم
 قدمی در احیاء فرهنگ و یاد
 اهل البیت^{علیهم السلام} برداشته باشیم.
 گروه فرهنگی میزان

مقدمه مولف

باسمه تعالی

معنی حقیقی زیارت یا ملاقات حضرت صاحب الامر علیه السلام به آن صورتی است که خود حضرت علیه السلام به ما آموخته اند. آن گاه که قبل از آموزش زیارت آل یاسین فرمودند: «هر گاه خواستید توجه کنید به وسیله ما به سوی خدا و به سوی ما، پس بگویید چنان که خدای تعالی فرمود: «سَلَامٌ عَلَيَّ آلِ يَسَّ السَّلَامُ عَلَيكَ يَا دَاعِيَ اللَّهِ وَ رَبَّنَايَ آيَاتِهِ». پس چنانچه ملاحظه می فرمایید خود حضرت صاحب الامر علیه السلام از طریق زیارت آل یاسین، راه ملاقات با وجود مقدس خود را به ما نشان داده اند، عمده درست برخوردار کردن با آن راه و رسم است.

در شرح زیارت آل یاسین سعی شده است از طریق آن زیارت به حقیقت معنوی امام ♦ نظر کنیم و آن حضرت را با صفات مخصوص به خودشان مورد خطاب قرار دهیم و سپس از امام حیّ و حاضر، جوابی مناسب آن صفات بشنویم.

در این شرح همه تلاش برای تحقق چنین ملاقاتی است. به طوری که بتوانیم حقیقت امام را با تمام صفات ملاقات کنیم و آن حضرت نیز با تمام انوار مخصوص به خود جواب ملاقات ما را بدهند. و معنی ملاقات واقعی که به ما آموزش داده اند این نوع ملاقات است که بهره فراوانی نیز به همراه دارد.

خوانندگان عزیز عنایت داشته باشند که سعی شده مطالب در نهایت اختصار بیان شود، لذا شایسته است با دقت هرچه بیشتر به نکات مطرح شده توجه گردد.

طاهرزاده

زيارت آل يس

سَلَامٌ عَلَيَّ آلِ يَسِ السَّلَامُ عَلَيَّكَ يَا دَاعِيَّ اللَّهِ وَ رَبَّائِي آيَاتِهِ السَّلَامُ عَلَيَّكَ يَا
بَابَ اللَّهِ وَ دِيَانَ دِينِهِ السَّلَامُ عَلَيَّكَ يَا خَلِيفَةَ اللَّهِ وَ نَاصِرَ حَقِّهِ السَّلَامُ عَلَيَّكَ يَا
حُجَّةَ اللَّهِ وَ ذَلِيلَ إِزَادَتِهِ السَّلَامُ عَلَيَّكَ يَا تَالِيَّ كِتَابِ اللَّهِ وَ تَرْجُمَانَهُ السَّلَامُ عَلَيَّكَ فِي
آنَاءِ لَيْلِكَ وَ أَطْرَافِ نَهَارِكَ السَّلَامُ عَلَيَّكَ يَا بَقِيَّةَ اللَّهِ فِي أَرْضِهِ السَّلَامُ عَلَيَّكَ يَا مِيثَاقَ
اللَّهِ الَّذِي أَخَذَهُ وَ وَكَّدَهُ السَّلَامُ عَلَيَّكَ يَا وَعْدَ اللَّهِ الَّذِي ضَمِنَهُ السَّلَامُ عَلَيَّكَ أَيُّهَا
الْعَلَمُ الْمَنْصُوبُ وَ الْعِلْمُ الْمَنْصُوبُ وَ الْعَوْثُ وَ الرَّحْمَةُ الْوَاسِعَةُ وَ عِدَا غَيْرِ مَكْدُوبِ
السَّلَامُ عَلَيَّكَ حِينَ تَقُومُ السَّلَامُ عَلَيَّكَ حِينَ تَقْعُدُ السَّلَامُ عَلَيَّكَ حِينَ تَقْرَأُ وَ تُبَيِّنُ
السَّلَامُ عَلَيَّكَ حِينَ تُصَلِّيَ وَ تَقْتُلُ السَّلَامُ عَلَيَّكَ حِينَ تَزْكَعُ وَ تَسْجُدُ السَّلَامُ عَلَيَّكَ
حِينَ تُهَلِّئُ وَ تُكَبِّرُ السَّلَامُ عَلَيَّكَ حِينَ تَحْمَدُ وَ تَسْتَغْفِرُ السَّلَامُ عَلَيَّكَ حِينَ تُصْبِحُ وَ
تُمْسِي السَّلَامُ عَلَيَّكَ فِي اللَّيْلِ إِذَا يَعِشِي وَ النَّهَارِ إِذَا بَجَلِّي السَّلَامُ عَلَيَّكَ أَيُّهَا الْإِمَامُ
الْمَأْمُونُ السَّلَامُ عَلَيَّكَ أَيُّهَا الْمَقْدَّمُ الْمَأْمُولُ السَّلَامُ عَلَيَّكَ بِجَمَاعِ السَّلَامِ أَشْهَدُكَ يَا
مَوْلَايَ أَنِّي أَشْهَدُ أَنَّ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ لَا
حِسْبَ إِلَّا هُوَ وَ أَهْلُهُ وَ أَشْهَدُكَ يَا مَوْلَايَ أَنَّ عَلِيًّا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ حُجَّتُهُ وَ الْحَسَنَ
حُجَّتُهُ وَ الْحُسَيْنَ حُجَّتُهُ وَ عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ حُجَّتُهُ وَ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ حُجَّتُهُ وَ جَعْفَرَ
بْنَ مُحَمَّدٍ حُجَّتُهُ وَ مُوسَى بْنَ جَعْفَرٍ حُجَّتُهُ وَ عَلِيَّ بْنَ مُوسَى حُجَّتُهُ وَ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ
حُجَّتُهُ وَ عَلِيَّ بْنَ مُحَمَّدٍ حُجَّتُهُ وَ الْحَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ حُجَّتُهُ وَ أَشْهَدُ أَنَّكَ حُجَّةُ اللَّهِ أَنْتُمْ
الْأَوَّلُ وَ الْآخِرُ وَ أَنَّ رَجَعْتَكُمْ حَقًّا لَا رَيْبَ فِيهَا يَوْمَ لَا يَنْفَعُ نَفْسًا إِيْمَانُهَا لَمْ تَكُنْ
آمَنَتْ مِنْ قَبْلُ أَوْ كَسَبَتْ فِي إِيْمَانِهَا خَيْرًا وَ أَنَّ الْمَوْتَ حَقٌّ وَ أَنَّ نَاكِرًا وَ نَكِيرًا حَقٌّ وَ
أَشْهَدُ أَنَّ النَّشْرَ حَقٌّ وَ الْبَعْثَ حَقٌّ وَ أَنَّ الصِّرَاطَ حَقٌّ وَ الْمِرْصَادَ حَقٌّ وَ الْمِيزَانَ حَقٌّ
وَ الْحِشْرَ حَقٌّ وَ الْحِسَابَ حَقٌّ وَ الْجَنَّةَ وَ النَّارَ حَقٌّ وَ الْوَعْدَ وَ الْوَعِيدَ بِمَا حَقٌّ يَا
مَوْلَايَ شَقِيٍّ مَنْ خَالَفَكَمْ وَ سَعِدَ مَنْ أَطَاعَكُمْ فَاشْهَدْ عَلَيَّ مَا أَشْهَدْتُكَ عَلَيْهِ وَ أَنَا
وَلِيِّ لَكَ بَرِيءٌ مِنْ عَدُوِّكَ فَالْحَقُّ مَا رَضِيْتُمُوهُ وَ الْبَاطِلُ مَا أَسْخَطْتُمُوهُ وَ الْمَعْرُوفُ مَا
أَمَرْتُمْ بِهِ وَ الْمُنْكَرُ مَا نَهَيْتُمْ عَنْهُ فَنَفْسِي مُؤْمِنَةٌ بِاللَّهِ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَ بِرَسُولِهِ وَ
بِأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَ بِكُمْ يَا مَوْلَايَ أَوْلِيكُمْ وَ آخِرِكُمْ وَ نُصْرَتِي مُعَدَّةٌ لَكُمْ وَ مَوَدَّتِي خَالِصَةٌ
لَكُمْ أَمِينَ أَمِينَ وَ بَعْدَ أَنْ ابْنَ دَعَا حَوَانِدَهُ شُودَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ

مُحَمَّدٍ نَبِيِّ رَحْمَتِكَ وَ كَلِمَةِ نُورِكَ وَ أَنْ تَمَلَأَ قَلْبِي نُورَ الْيَقِينِ وَ صَدْرِي نُورَ الْإِيمَانِ وَ
فِكْرِي نُورَ النَّيِّاتِ وَ عِزْمِي نُورَ الْعِلْمِ وَ قُوَّتِي نُورَ الْعَمَلِ وَ لِسَانِي نُورَ الصِّدْقِ وَ دِينِي
نُورَ الْبَصَائِرِ مِنْ عِنْدِكَ وَ بَصَرِي نُورَ الضِّيَاءِ وَ سَمْعِي نُورَ الْحِكْمَةِ وَ مَوَدَّتِي نُورَ الْمُوَالَاةِ
لِمُحَمَّدٍ وَ آلِهِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ حَتَّى الْفَاكِ وَ قَدْ وَفَيْتَ بِعَهْدِكَ وَ مِيثَاقِكَ فَتُعَشِّبْنِي
رَحْمَتَكَ [رَحْمَتِكَ] يَا وَليُّ يَا حَمِيدُ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيَّ [مُحَمَّدٍ] حُجَّتِكَ فِي أَرْضِكَ وَ
خَلِيفَتِكَ فِي بِلَادِكَ وَ الدَّاعِي إِلَيَّ سَبِيلِكَ وَ الْقَائِمِ بِقِسْطِكَ وَ النَّائِرِ بِأَمْرِكَ وَ وِليِّ
المُؤْمِنِينَ وَ بَوَارِ الكَافِرِينَ وَ مُجَلِّي الظُّلْمَةِ وَ مُبِيرِ الحَقِّ وَ النَّاطِقِ بِالْحِكْمَةِ وَ الصِّدْقِ وَ
كَلِمَتِكَ النَّامَةِ فِي أَرْضِكَ الْمُتَقَبِّبِ الحَائِفِ وَ الوَلِيِّ النَّاصِحِ سَفِينَةِ النَّجَاةِ وَ عِلْمِ الهُدَى
وَ نُورِ أبْصَارِ الوُزَرَى وَ حَايِرٍ مَنْ تَقَمَّصَ وَ ارْتَدَى وَ مُجَلِّي العَمَى [العَمَاءِ] الَّذِي بَمَلَأُ
الأَرْضَ عَدْلًا وَ قِسْطًا كَمَا مَلِئْتَ ظُلْمًا وَ حُورًا إِنَّكَ عَلَيَّ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ اللَّهُمَّ صَلِّ
عَلَيَّ وَ وِليِّكَ وَ ابْنِ أَوْلِيَانِكَ الَّذِينَ فَرَضْتَ طَاعَتَهُمْ وَ أَوْجَبْتَ حَقَّهُمْ وَ أَذْهَبْتَ عَنْهُمْ
الرِّجْسَ وَ طَهَّرْتَهُمْ تَطْهِيرًا اللَّهُمَّ انصُرْهُ وَ انْتَصِرْ بِهِ لِديْنِكَ وَ انصُرْ بِهِ أَوْلِيَاءَكَ وَ
أَوْلِيَاءَهُ وَ شِيعَتَهُ وَ أنصَارَهُ وَ اجْعَلْنَا مِنْهُمْ اللَّهُمَّ أعِذْهُ مِنْ شَرِّ كُلِّ بَاغٍ وَ طَاغٍ وَ مِنْ
شَرِّ جَمِيعِ خَلْقِكَ وَ احْفَظْهُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَ مِنْ خَلْفِهِ وَ عَن يَمِينِهِ وَ عَن شِمَالِهِ وَ
احْرُسْهُ وَ امْنَعْهُ مِنْ أَنْ يُوصلَ إِلَيْهِ بِسُوءٍ وَ احْفَظْ فِيهِ رَسولَكَ وَ آلَ رَسولِكَ وَ أَظْهِرْ
بِهِ العَدْلَ وَ أَيِّدْهُ بِالنَّصْرِ وَ انصُرْ ناصِرِيهِ وَ اخْذُلْ خاذِلِيهِ وَ اقْصِمْ قاصِمِيهِ وَ اقْصِمْ بِهِ
جَبَابِرَةَ الكُفْرِ وَ اقْتُلْ بِهِ الكُفَّارَ وَ المُنَافِقِينَ وَ جَمِيعَ المُلْحِدِينَ حَيْثُ كَانُوا مِنْ مَشَارِقِ
الأَرْضِ وَ مَعَارِبِهَا بَرِّهَا وَ بَحْرِهَا وَ افلَأُ بِهِ الأَرْضَ عَدْلًا وَ أَظْهِرْ بِهِ دِينَ نَبِيِّكَ صَلَّي اللهُ
عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ اجْعَلْنِي اللَّهُمَّ مِنْ أنصَارِهِ وَ أعْوَانِهِ وَ اتَّبَاعِهِ وَ شِيعَتِهِ وَ أَرِينِي فِي آلِ مُحَمَّدٍ
عَلَيْهِمُ السَّلَامُ مَا يَأْمُلُونَ وَ فِي عَدُوِّهِمْ مَا يَحْذَرُونَ إِلَهَ الحَقِّ آمِينَ يَا ذَا الجلالِ وَ الإِكْرَامِ
يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(الْسَّلَامُ عَلَيَّ مُخَيِّ
الْمُؤْمِنِينَ وَ مُبِيرِ
الْكَافِرِينَ الْسَّلَامُ عَلَيَّ
الْمُهْدِيِّ الْأُمَمِ الْسَّلَامُ
عَلَيَّ الْقَائِمِ الْمُنْتَظَرِ وَ
الْعَدْلِ الْمَشْتَهَرِ الْسَّلَامُ
عَلَيَّ بَقِيَّةِ اللَّهِ فِي بِلَادِهِ)¹

سلام بر آن امامی که موجب
احیاء مؤمنین و نابودی
کافران خواهد شد. سلام بر
مهدي امت، سلام بر قائم منتظر
و عدل مورد نظر... سلام بر
بقیة الله در هر جای، که آن جا
شهر خدا خواهد بود.

مقدمتاً تولد انسان کامل، حضرت
بقیة الله اعظم، واسطه فیض، قطب عالم
امکان، امام زمان علیه السلام را تبریک عرض
میکنم و امیدوارم که تولد ایشان
برای جان ما، برکة با برکتی

1 - مفاتیح الجنان قسمتی از زیارت مخصوص
امام زمان علیه السلام .

باشد که ظرفیت ظهور همه اسماء الهی در آن ممکن گردد، زیرا که مقام حقیقی تعلیم همه اسماء الهی، مقام عظمای آن حضرت است. بنده بنا دارم در این جلسه با طرح مقدمه‌ای در رابطه با امام‌شناسی، از طریق زیارت آل یاسین به زیارت و ملاقات امام عصر^{علیه السلام} برویم، ولی همچنان‌که خودتان مستحضرید، معرفت و شناخت مقام ائمه^{علیهم السلام} شرط درست زیارت کردن آن عزیزان است. پس به مقدمه‌ای که عرض می‌کنم عنایت کافی بفرمایید.

معرفت؛ هدف خلقت

تصور عموم مردم این است که خداوند خلقشان کرده است تا از طریق يك زندگی عادی دینداری کنند و انتظار دیگری هم از آنها نیست. در حالی که مفسرین در تفسیر آیه «**مَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ**»² که می‌فرماید: جن و انس را برای عبادت خلق کردیم. در تفسیر «**لِيَعْبُدُونِ**» فرموده‌اند: «**لِيَعْرِفُونِ**» یعنی برای معرفت. پس معنی آیه عبارت می‌شود از این‌که:

خداوند می‌فرماید: انسان و جن را خلق کردیم تا اهل معرفت شوند. حال اگر متوجه باشیم که برای معرفت به حقایق عالییه خلق شده ایم، پس باید بپذیریم به اندازه‌ای که معرفت ما نسبت به حقایق عالییه و ذوات مقدسه پایین است، به همان اندازه از فلسفه خلقتمان دوریم و از نتیجه‌ای که باید از زندگی بگیریم، محروم هستیم. مثلاً درخت سیبی که باید میوه سیب بدهد، اگر میوه‌ای غیر از سیب بدهد، عملاً آنچه را اقتضای درخت سیب‌بودنش است انجام نداده است و دیگر آن درخت را به عنوان درخت سیب نمی‌توان شناخت. اگر انسان برای عبادت خلق شده است و عبادت هم باید با معرفت شروع شود و به معرفت بالاتر ختم شود، پس هرکس به اندازه معرفتش به حقایق عالییه، به مقصد حقیقی خلقتش نزدیک شده و هرکس به اندازه‌ای که به مقصد خلقتش نزدیک نشده است، هر کار دیگری کرده باشد، کاری که باید بکند و از آن طریق به وجود خودش معنی بدهد، نکرده و عملاً همه کارهایش پوچ است. مثل درخت سیب که هر میوه دیگری بدهد، اگر میوه سیب

ندهد، عملاً دیگر درخت سیب نیست، حالا شاخه و برگ بدهد ولی سیب ندهد، این درخت سیب نیست و نمی‌توان به آن درخت سیب گفت. انسانی هم که زندگی‌اش منجر به معرفت نسبت به حقایق نشود، عملاً معنی انسان‌بودن را از دست داده است.

البدته توجه داشته باشید که عبادت صحیح منجر به قرب می‌شود و قرب یعنی اُنس بیشتر با حقایق عالیه و این خودش منجر به معرفت می‌شود، آن هم از بهترین نوع معرفت که همان معرفت حضوری است.

عالی‌ترین معرفت، معرفت به امام

از جمله موضوعاتی که در معارف دینی جایگاه بسیار بلندی دارد، امام‌شناسی یا معرفت به مقام امام است و درست به همان اندازه که جایگاه آن بلند است، دستیابی به آن آسان نیست، ولی از آن طرف هم برکات شناخت امام نامحدود است. عمده آن است که ما تصور نکنیم شناخت حقایق، کاری آسان و با اندک تأمل به دست‌آمده است. مگر خداشناسی آسان است که امام‌شناسی آسان باشد؟! این

انتظار غلطی است که بدون تلاش لازم بخواهیم به معارف بلند دست پیدا کنیم. اگر مسئله ساده بود، نمی‌فرمودند: هدف از خلقت جن و انس، به دست آوردن معرفت است. بسیار کم‌اند کسانی که خدا را لااقل در آن حدی که خداست، بشناسند و بپرستند. البته فعلاً بحث در رابطه با چگونگی شناخت خدا نیست، عرض بنده این است که بعضی‌ها آنچه می‌پرستند در حقیقت خدا نیست. امام خمینی «رحمة الله علیه» می‌فرمودند: آیت‌الله حجّت «رحمة الله علیه» فرموده بودند: «فلانی کافر عادل است.» از ایشان پرسیده بودند: حاج آقا! اگر کافر است، چگونه عادل است؟ و اگر عادل است، چگونه کافر است؟ فرموده بودند: کافر است، چون خدایی که او می‌پرستد، خدای واقعی نیست، یک چیزی در ذهن خود ساخته است و می‌پرستد، اما عادل است، چون نمی‌خواهد حقّ بقیه را غصب کند. بعضی‌ها خدا را نمی‌پرستند و به واقع خدا ندارند و در حدی هم که می‌توانند خدا را بیابند، فکر نمی‌کنند. اعمال هرکس به اندازه معرفتش قبول می‌شود، حالا اگر کسی عقلش را به کار نبرد و متوجه حقایق عالیه

نشود، باید حساب خود را خودش در این دنیا بکند که چه انتظاری در قبولی و نتیجه اعمالش باید داشته باشد. کسی که در حد شناختن صحیح خدا، فرصت برای خود ایجاد نکرد و در آن راستا تفکر نذمود، هنوز به مرز انسانیت نرسیده است. خداشناسی کار می‌خواهد، زحمت می‌خواهد، فراغت می‌طلبد و بلکه واجبت‌ترین امر است. البته عرض بنده این نیست که همه ما باید فیلسوف یا متکلم بشویم، ائمه علیهم‌السلام نه فیلسوف بودند و نه متکلم، ولی با قلب زلالی که داشتند و با رعایت کامل موازین شرعی، خداوند بر قلب آن‌ها تجلی نمود، آن هم تجلی کامل و تمام. عزیزان می‌دانید که خداشناسی از نماز، روزه و حج و...، از همه این‌ها واجبت‌تر و مهم‌تر است. مسئله اول رساله‌های عملیه را مطالعه بفرمایید، می‌فرمایند: عقیده مسلمان به اصول دین باید از روی دلیل باشد. لذا است که روایات ما متذکر می‌شوند: اگر کسی اصول دین را قبول نداشته باشد، اصلاً عباداتش باطل است. مرحوم نراقی رحمة الله علیه در معراج السعاده می‌فرمایند:

واجبترین کار برای هر انسانی شناخت خداوند است. البته هرکس به مقدار وسعش باید تلاش کند. اما همه باید خدا را بشناسند، آن وقت، خداشناسی که واجبترین و اجبهاست، برای روح و ذات و جان انسان بسیار لازم و مفید است. به نظر شما آیا کسانی که خدا را قبول ندارند، از آن جهت است که خیلی متفکرند و لذا متوجه شده‌اند خدا نیست، یا در این رابطه اصلاً فکر نکرده‌اند؟ این مسلم است که هر جا خداشناسی هست، تفکر مطرح است و هر جا بی‌فکری و لاابالی‌گری هست، بی‌خدایی در صحنه است. شما يك نفر را پیدا نمی‌کنید که واقعاً از سر تفکر بگوید: به این دلیل خدا نیست. کسانی که مذکر خدا هستند، به اندازه يك آدم معمولی هم فکر نکرده‌اند؛ که چون این مسئله روشن است از آن می‌گذریم.

♦ اهمیت شناخت امام

علاوه بر معرفت به توحید و معاد و نبوت که باید نسبت به فهم درست هر کدام از آنها اندیشه‌ها را به کار گرفت، مسئله امام‌شناسی و پیرو آن

امام زمان شناسی است. اگر انتظار دارید بدون تفکر و تعمق و بدون داشتن مبانی عقلی، امام را بشناسید، مطمئن باشید چنین چیزی ممکن نیست. امام شناسی يك کار بزرگ عقلی و قلبی است، تا آنجایی که إن شاء الله بتوان از پرتو مقام معنوی ذوات مقدسه امامان برخوردار شد. پس اولین نکته ای که نباید از آن غفلت نمود، برنامه ریزی و آمادگی برای شناخت امام است، در حدی که آن را به عنوان یکی از کارهای اصلی فعالیت های دینی خود قلمداد کنیم. روایات بسیار موثق و خوبی در مورد وجود امام زمان علیه السلام داریم که آن روایات، نور چشم ماست و عموماً سنی و شیعه آن ها را نقل کرده اند. این روایاتی که می گوید مهدی امّت پیامبر $\text{صلی الله علیه و آله}$ از قریش است و یازدهمین فرزند فاطمه زهرا علیها السلام و از نسل امام حسین علیه السلام است، همه این ها روایاتی است که در متون دینی شیعه و سنی بدان اشاره شده است؛ از جمله حدیث جابر بن عبدالله انصاری است که از قول پیامبر اکرم $\text{صلی الله علیه و آله}$ نام هر یازده امام را تا حسن بن علی علیه السلام یعنی حضرت امام عسکری علیه السلام نقل می کند،

بعد حضرت می‌فرمایند: «و پس از او فرزندش است که نام و کنیه او با نام و کنیه من یکی است، و خداوند او را بر همه جهان حاکم می‌سازد و اوست که از نظر مردم پنهان می‌شود و غیبت او طولانی است تا آنجایی که فقط افرادی که ایمان آنان استوار و آزموده و عمیق است، بر عقیده خود در مورد امامت او باقی می‌مانند».³

بنابراین از جهت متن روایاتی که نسبت به توجه به وجود مقدس امام زمان علیه السلام قابل اطمینان باشد هیچ مشکلی نداریم.⁴ آنچه را باید عنایت داشته باشید این است که اصرار زیادی در متون روایی در «شناخت امام» شده است. راوی می‌فرماید: «سمعت ابا جعفر

یقول: مَنْ مَاتَ وَ لَيْسَ لَهُ إِمَامٌ فَمَوْتُهُ مِيتَةٌ جَاهِلِيَّةٌ وَ لَا يُعْذَرُ النَّاسُ حَتَّى يَعْرِفُوا إِمَامَهُمْ وَ مَنْ مَاتَ وَ هُوَ عَارِفٌ لِإِمَامِهِ، لَا يَضُرُّهُ

3 - «منتخب الاثر»، لطف الله صافی، ص 101 - «مناقب مرتضوی»، کشفی ترمذی حنفی، ص 56.

4 - به کتاب‌هایی چون عیقات الانوار، المراجعات، الغدير، احقاق الحق و منتخب الاثر مراجعه شود که مجموعه‌ای از احادیث مربوط به حقانیت ائمه معصومین علیهم السلام را از کتاب‌های تفسیر و حدیث اهل سنت گردآوری کرده‌اند.

تَقَدَّمُ هَذَا الْأَمْرُ أَوْ تَأْخِرُهُ وَ مَنْ
مَاتَ عَارِفًا لِإِمَامِهِ كَانَ كَمَنْ هُوَ مَعَ
الْقَائِمِ ﴿١﴾ فِي فُسْطَاطِهِ⁵ يَعْنِي؛

هرکس بمیرد و برای او امامی نباشد، به مرگ جاهلیت مرده است و هیچ عذری از او در عدم شناخت امام قبول نمی‌شود، و اگر کسی بمیرد و امام زمان خود را بشناسد، جلو و عقب افتادن ظهور امام زمان علیه السلام به او ضرر نمی‌زند، و اگر کسی توانست امامش را بشناسد و لی مرگش قبل از ظهور حضرت فرا رسید، مثل کسی است که در خیمه امام زمان علیه السلام نشسته است، و باز در روایت دیگر دارد مثل کسی است که همراه امام می‌جنگد.»
ملاحظه می‌فرمایید که تأکید حضرت بر روی شناخت امام است و می‌فرمایند؛ هیچ عذری در عدم شناخت امام از کسی قبول نمی‌شود. پس اصلی‌ترین مسأله را باید در شناخت امام دانست.

در روایت مشهوری که سنّی و شیعه بر آن تأکید دارند هست که رسول خدا صلی الله علیه و آله می‌فرمایند: «مَنْ مَاتَ وَ لَمْ يَعْرِفْ إِمَامَ زَمَانِهِ مَاتَ مِيتَةً

جاهلیة»⁶ یعنی؛ اگر کسی بمیرد و امام زمان خودش را درک نکند به مرگ جاهلیت مرده است.»

مسلم منظور از شناختن امام زمان علیه السلام، شناختن مقام و مرتبه قدسی آن حضرت است و این نوع شناختن است که ارزش دارد و تنها انسان‌هایی به چنین شناختی نائل می‌شوند که ملاک داشته باشند و قواعد حق و باطل را تا اندازه‌ای بدانند. به عنوان مثال؛ همان چیزی که در رابطه با شناخت امام خمینی رحمة الله علیه پیش آمد؛ خیلی‌ها ایشان را می‌دیدند، می‌دانستند هم که اسم این آقا چیست، ولی دیدیم که او را نشناختند، چون مقصدش را نمی‌فهمیدند. او را می‌دیدند حرف‌های او هم به گوششان می‌خورد، اما شناختن او قاعده و ملاک دیگری می‌خواست. کسی که ملاک‌های توحیدی ندارد، چطور امام زمان را که متذکر توحید است می‌شناسد؟! در آخر دعای شریف ندبه در وصف امام زمان علیه السلام می‌گوید: «اللَّهُمَّ وَ نَحْنُ عِبْدُكَ

6 - مسند احمد حنبل، ج 4، ص 96- مجمع الزوائد، ج 5، ص 224 و 235- صحیح مسلم، ج 6، ص 22 (نقل از ترجمه الغدير ج 20 ص 242).

التَّائِقُونَ إِلَيَّ وَلِيَّكَ الْمُنْذِرِ بِكَ وَ
 بِنَبِيِّكَ خَلَقْتَهُ لَنَا عِضْمَةً وَ
 مَلَاذًا...» یعنی؛ خدایا! ما
 بندگان کوچک تو، مشتاق ولی تو
 هستیم، همان کسی که متذکر به تو
 و به پیامبر تو است، و او را
 خلق کردی تا برای ما وسیله نجات
 از گناهان و پناه ما باشد.
 بنابراین باید بدانیم دنبال کسی
 هستیم که متذکر خدا و راه و روش
 پیامبر خدا^ص است، وگرنه چگونه
 می‌توانیم امام زمان^ع را تصدیق
 کنیم. پس باید فکر آن حضرت را
 شناخت، مقصدش را شناخت، و این
 کار آسانی نیست، باید اندیشه را
 به کار انداخت. آیا کسانی که
 مذکر وجود مقدس حضرت‌اند، خیلی
 فکر کرده‌اند و نیافته‌اند؟ یا
 عقلشان را تعطیل کرده‌اند و
 چشمشان را بسته‌اند و ندیده‌اند؟
 آیا دانشمندان و متفکران و
 محققانی که وارد این موضوع شدند
 و فکر کردند، هر چه جلوتر
 رفتند، موضوع برایشان روشن‌تر شد
 یا هر چه جلو رفتند انکارشان
 بیشتر شد؟ بعضی از چیزها هست که
 هر چه بیشتر تحقیق می‌کنی، بیشتر
 به نبودش پی می‌بری، مثل «غول»
 که هر چه بیشتر تحقیق می‌کنی

می‌فهمی، ساخته ذهن است و حقیقت ندارد. در مقابل، بعضی از چیزها هست که حقیقتش بالاتر از آن است که به راحتی بتوان به آن دست یافت، ولی هر چه بیشتر تحقیق کنی، بیشتر به حقیقت آن نزدیک می‌شوی. مسئله امام‌زمان علیه السلام این خصوصیت را دارد که هر چه بیشتر تحقیق کنی نه تنها بیشتر می‌پذیری، بلکه شیدای این مقام هم می‌شوی. نهایتش این است که گاهی مطلب به قدری بزرگ است که آدم درمی‌ماند چگونه می‌توان این حقیقت بزرگ را برای مردم روشن کرد، و لذا می‌گوید: خدایا! خودت مسئله را حل کن که ملت متوجه چنین مقامی بشوند.

چگونگی شناخت امام

پس از این‌که متوجه اهمیت شناخت امام **◆** شدیم، مسأله دیگری که پیش می‌آید این است که امام را چگونه بشناسیم؟ قبلاً راجع به مقام امام و نحوه حضور امام بحث کرده ایم، این‌جا به ذکر یک نکته و دو مثال اکتفا می‌کنم.

نکته‌ای که در کتاب «مبانی معرفتی مهدویت» مفصلاً عرض شد این بود که طبق یک قاعده بدیهی،

«هرچیزی باید به اصل خودش برگردد.» مثلاً هر چیز شیرینی باید به شکر که اصل شیرینی و عین شیرینی است، برگردد، همانطور که هر تری به عین تری برمیگردد، که آب است. با توجه به این قاعده است که می‌گوییم همه ما انسانیم، اما هیچ کدام انسان کامل نیستیم. پس باید انسانیت ما به انسان کامل یا عین انسان برگردد. بنابراین عین انسان همیشه در عالم هست که ما می‌توانیم از جهت انسانیت از او نور بگیریم و در راستای انسانیت رشد کنیم، و عنایت داشته باشید حقیقت انسان یا انسان کامل، حقیقتی است فوق جسم و مکان و زمان. زن‌ها و مردها همه انسان‌اند، ولی قطب جان همه انسان‌ها امام زمان علیه السلام است، لذا معنی نمی‌دهد که زن‌ها بگویند چون امام زمان علیه السلام مرد است، پس امام ما نیست، چون آن حضرت انسان کامل و قطب جان انسانیت انسان‌هاست. امام عین انسانیت است، پس هر اندازه بخواهی در انسانیت کامل شوی، فقط در گروه ارتباط و بهره‌گیری از امام زمان علیه السلام به دست می‌آید. چون

شما اگر انسان بشوید، کامل می‌شوید، همچنان‌که درخت سیب اگر سیب بزرگ آب دار بدهد درخت سیب کامل است، اگر فقط برگ بدهد، درخت سیب کامل نیست. انسان اگر انسانیتش شدید شود، به مقصد رسیده است، مقصد هر انسانی، انسان کامل است.

در اواخر دعای عزیز ندبه خطاب به آن حضرت عرضه می‌داري: «بِنَفْسِي أَنْتَ أُمْنِيَّةٌ شَائِقٌ يَتَمَنِّي، مِنْ مُؤْمِنٍ وَ مُؤْمِنَةٍ ذَكَرًا فَحَدًّا» یعنی؛ به جانم سوگند تو آن آرمان بلند و شور آفرینی هستی که مورد آرزو و توجه همه می‌باشی، هر زن و مرد مؤمنی تو را یاد می‌کند و از دوری تو می‌نالند. این که می‌فرماید حضرت آرزوی همه انسان‌ها هستند، حرف خیلی دقیق و عمیقی است. یعنی آن انسان کاملی که امام و جلوه نهایی هر کسی است، آرزوی ماست، چون ما انسانیم، اما انسان کامل نیستیم، ولی سیر به سوی انسان کامل مقصد و آرمان و آرزوی ما است. درخت سیب اگر یک سیب کوچک و کم آب بدهد، به مقصدش نرسیده است، مقصد درخت سیب این است که سیب کامل بدهد. جان همه انسان‌ها

و مقصد و مقصود همه انسان‌ها و محل و جایگاه نموّ همه انسان‌ها، یعنی آن جایی که همه ابعاد کمالی خودشان را می‌یابند، و آن مقام مقدس امام زمان علیه السلام است. شما فقط و فقط در راستای ارتباط با امام زمان علیه السلام و در راستای برخورداری از انوار آن حضرت، همه وجودتان را در حال کمال می‌یابید. البته بحث درباره این موضوع آنقدر لطیف، ظریف، دقیق و عمیق است که بزرگان می‌فرمایند: با رعایت بسیاری از دقایق و ظرائف ان شاء الله به مسیری که باید برسیم، می‌توان رسید.

پس گفتیم که امام، انسان کامل است و لذا قبله همه انسانیت ما، امام است. هر درجه از انسانیت را که بخواهیم باید از طریق ارتباط با امام و از راه جلیب نظر مبارک آن حضرت به دست آوریم، به همین جهت در دعای ندبه عرضه می‌داري: **«وَأَمِّنْ عَلَيْنَا بِرِضَاهُ»** یعنی: خدایا! با ایجاد رضایت قلب مبارک امام زمان علیه السلام بر ما منت بگذار. تقاضا می‌کنی خدایا! تو کمک کن تا قلب امام زمان علیه السلام از ما راضی باشد. این فراز از دعا نکته دقیقی است و از شعور

دینی بلندی ریشه گرفته است، معنی‌اش این است که شما وقتی کامل می‌شوید که انسان کامل به شما توجه کند و چون آن حضرت در آن مقام تماماً قلب است، می‌خواهی قلب امام زمان^ع از شما راضی باشد، چون قلب امام زمان قلب کل است، سلطان قلبها است. هر قلبی به اندازه‌ای که به قلب کل نزدیک است، قلب است، و از گوهر انسانیت بهره‌مند است، وگرنه اصلاً قلب نیست، و هم و خیال است. گفت: دل یکی گوهری خانه دیو را چه آنکه دل نام روبه سوی سگان متأسفانه؛ ما محل و هم و خیال را دل نام نهاده‌ایم و خودمان را از دل حقیقی محروم نموده‌ایم که اصل این موضوع در بحث «امام زمان^ع قلب عالم هستی»⁷ بحمدالله تا حدی روشن شده است.

امام، اصل عالم و آدم

امام يك دُرّ قیمتی است و برای یافتن این دُرّ باید تلاش اساسی بکنیم، همه حقیقت هر انسانی در رابطه با امام ♦ محقق می‌شود.

ارتباط من شما با تن شما چگونه است؟ می‌گویید: من با چشم می‌بینم، من با گوش می‌شنوم، پس آن بیننده و شنونده اصلی «من» شما است، چشم و گوش به نور من شما، شنوایی و بینایی دارند. اعضاء تن شما، خود شما نیستند، تن شما در موقع خواب، در رختخواب است، و لی خودتان که همان من شما است، خواب می‌بینید، پس معلوم است که خودتان غیر از تانتان هستید. و لی تن شما در قبضة من شما است و آن من همه جای بدن شما هست و به جهت توانایی‌های آن من است که شما با چشم می‌بینید و با گوش می‌شنوید، دست شما را «من» شما تکان می‌دهد. من شما همه جای تن شما هست و اصل و اساس همه شعور و ادراک شما «من» شما است نه تن شما، چون همه ادراکات به آن برمی‌گردد. همچنان‌که همه انسانیت شما به آن انسان کامل برمی‌گردد و نحوه حضور آن حضرت در عالم انسانی، مثل نحوه حضور «من» شما در تن شما است، و همان‌طور که چشم و گوش بدون حضور «من» کالبد بی‌جانی بیش نیستند، عدم حضور انسانیت در جان انسان‌ها، در

واقع موجب می‌شود که ما کالبدی انسانی باشیم، بدون داشتن حقیقت انسانیت، مثل کالبد چشم، بدون نور رؤیت. از طرفی همه حقیقت عالم، جهت انسانیت انسان به وجود آمده است،⁸ پس انسان کامل که حقیقت انسانیت و بنیاد انسانیت هر انسانی است، اصل عالم و قطب دایرة عالم امکان است، و لذا هر حقیقتی پیش امام زمان علیه السلام است؛ هرکس به اندازه‌ای که به امام زمان علیه السلام نزدیک است، از حقیقت بهره‌مند است، و گرنه گرفتار و هم و خیال است. اگر تأمل بفرمایید، موضوع فوق‌العاده دقیق و روشنی است و لذا تصدیق خواهید کرد که زیارات ما عبادت است، به واسطه همان توجهی که باید به مقام انسان کامل انداخت. اگر کمی آماده باشیم، پس از توجه قلب به آن مقام، حقیقت آن حضرت را به راحتی تصدیق می‌کنیم و به لطف الهی قلب به رؤیت آن مقام مفتخر می‌گردد. امیدواریم با چنین موضع و امیدی

8- قرآن در آیه 29 سوره بقره می‌فرماید: «هُوَ الَّذِي خَلَقَ لَكُمْ مِّنْ أَرْضٍ جَمِيعاً»؛ یعنی همه آنچه را خداوند در زمین خلق کرد، برای شما انسان‌ها بود.

زیارت آلیاسین را دنبال
بفرمایید تا به واقع برای ما
زیارت باشد.

رؤیت در منظر زیارت آلیاسین

با هم زیارت امام زمان علیه السلام را
که هنگام تشریف به سرداب
امام زمان **♦** میخوانند و مشهور به
«آلیس» است، بخوانیم و به کمک
این کلمات با قلب خود به مقام
آن حضرت **♦** نگاه کنیم. این زیارت
با افق‌های بسیار دقیقی به حقیقت
وجود مقدس حضرت می‌گردد، لذا
باید از طریق این‌گونه زیارات،
به واقع آن مقام را زیارت کرد و
به ملاقات آن حضرت نشست که خیلی
قیمتی است. ما در کم‌ترین حدّ هم
امام زمان شناس نیستیم، چرا که
حقیقت زیارت از ما گرفته شده و
فقط الفاظش برای ما مانده است،
همان‌طور که چون اسلام را
نمی‌شناسیم، اسلام از ما گرفته
شده است.

از امام زمان **♦** می‌پرسند: چگونه
شما را زیارت کنیم؟ خود
امام زمان **♦** می‌فرمایند: «وقتی
خواستید توجه کنید به وسیله ما
به سوی خداوند - یعنی مقصد خدا

است- پس این دعا را بخوانید». آن وقت با توجه به این نکته باز وهابی ها ما را متهم می کنند که شما امام را می پرستید. ببینید امام ♦ چگونه با ما صحبت می کنند و چگونه ما را به سوی خدا می خوانند، می فرمایند: «وقتی خواستید توجه کنید به وسیله ما به سوی خدا»، همان طور که خدا فرمود: «سَلَامٌ عَلَيَّ آلِ يَس»⁹ شما هم همان را بگویید. و سپس زیارت خودشان را با این مضامین به ما آموختند.

(السَّلَامُ عَلَيكَ يَا دَاعِي
اللَّهِ وَ رَبَّنَايَ آيَاتِهِ)

سلام بر تو ای کسی که به خدا
دعوت می کنی و پرورش یافته
آیات الهی هستی!

حالا ببینیم شیعه، امام خود را چگونه می شناسد، آیا این شناخت، يك شناخت واقعی و منطقی است یا احساسی و خیالاتی؟!

می گوییم: سلام بر تو که ما را به خدا دعوت می کنی و پرورش یافته آیات خدا هستی.

9 - حضرت ♦ به آیه 130 سوره صافات اشاره می فرمایند که به قرائت های مختلف خوانده شده، یکی از آن قرائت ها همین است که امام به آن اشاره می کنند.

(السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا بَابَ
اللَّهِ وَ دَيَّانَ دِينِهِ)

سلام بر تو ای امامی که دریچه
ارتباط با خدایی، و دین شناس
واقعی دین خدا هستی!

همین حالا امام حی و زنده ای که
بشود با او اینگونه حرف زد، رو
در روی ما است و اعتقاد ما را
در محضر آن حضرت جمع بندی می کنیم
تا در عین سرزنده نگهداشتن این
اعتقاد بزرگ، بتوانیم از برکات
توجه به چنین حقیقت بزرگی،
بهره مند شویم. شیعه با دقت
بسیار متوجه این گوهر متعالی
شده است و مواظب است این شعور
در او فرو نشینند. ابتدا باید
با اندیشه و تدبیر به چنین
معرفتی دست یافت و سپس از برکات
آن استفاده کرد و در واقع ما از
طریق این زیارات داریم می گوئیم:
دیر آمدی ای زودت ندهیم
زودت ندهیم

امام زمان علیه السلام مظهر اسم «الله»

(السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا خَلِيفَةَ
اللَّهِ وَ نَاصِرَ حَقِّهِ)

سلام بر تو ای خلیفه خدا و
یاری دهنده حق حضرت پروردگار!
پس از معرفت به وجود آن حضرت،
با چشم قلب به مقام منور آن

حضرت می‌نگری و با رؤیتِ همه
 اسماء الهی در آن مقام، می‌گویی:
 سلام بر تو که خلیفه خدایی!
 خلیفه خدا یعنی آن کسی که همه
 صفات خدا را یکجا در وجود جامع
 خود دارد، ولی از خود ندارد
 بلکه خدا به او داده است. قرآن
 در وصف خلیفه خدا فرمود: «وَعَلَّمَ
 آدَمَ الْأَسْمَاءَ كُلَّهَا»¹⁰ یعنی؛
 خداوند به آدم - به‌عنوان خلیفه
 خدا - همه اسماء را تعلیم فرمود،
 پس تمام اسماء خدا ابتدا در ظرف
 مقام آدمیت پذیرفته شده و سپس
 در حرکات و سکنات خلیفه واقعی
 او جلوه کرده و می‌کند.

امروز انسان حیّ کامل در صحنه
 هستی، امام زمان علیه السلام می‌باشد. حتماً
 مطلعید که حضرت «الله» اسم جامع
 حضرت احدیت است، حال اگر «الله» به
 عنوان اسم جامع بخواد تجلی
 کند، آن تجلی نمی‌تواند در ظرف
 وجود ملائکه باشد، چون هر ملکی
 مظهر اسمی از اسماء الهی است،
 یکی مظهر اسم علیم اوست به نام
 حضرت جبرئیل **◆** و یکی مظهر اسم
 مُمیت اوست به نام حضرت
 عزرائیل **◆**، ملائکه هر کدام در

مقام خاص و مظهر اسم خاص هستند، همان‌طور که خودشان در وصف خود می‌گویند: «وَمَا مِنَّا إِلَّا لَهُ مَقَامٌ مَّعْدُومٌ»¹¹ یعنی؛ و ما فرشتگان فقط هر کدام مقام مخصوص به خود را داریم، و لذا هر کدام مظهر اسم خاصی هستند، و هیچ کدام خلیفه «الله» که مقام جامع اسماء الهی است، نیستند. از طرفی همان‌طور که هر اسمی مظهري دارد، اسم «الله» نیز مظهري می‌طلبد و مظهري را به صحنه آورده است که آن مظهر باید اولاً؛ انسان باشد. ثانیاً؛ انسانی باشد که ظرفیت پذیرش همه اسماء را داشته باشد، پس محال است خلیفه «الله»، لحظه‌ای موجود نباشد - چه ظاهر و چه غایب- چون اسم «الله»، بی‌مظهر نمی‌شود و هنر شیعه در دو چیز است؛ یکی در این که: متوجه شده است حتماً خلیفه‌الله موجود است، و دیگر این‌که متوجه شده مصداق شخصی و فردی آن چه کسی می‌تواند باشد. مسلم اگر قسمت اول پذیرفته شد، هیچ‌کس جز وجود مقدس اهل‌البیت^{علیهم‌السلام} ادعای خلیفه‌الله بودن به معنی واقعی آن - که ظرف پذیرش و ظهور جمیع اسماء الهی

باشد- ندارد و نمی‌تواند چنین ادعایی داشته باشد.

خداوند برای ارتباط انسان‌ها با خودش خلیفه انتخاب کرده است، و آن خلیفه همان کسی است که بشریت را به خدا می‌خواند و «داعی الله» است. ارتباط با خدا فقط و فقط از طریق خلیفه او امکان‌پذیر است و لذا خلیفه او «باب الله» و دریچه ارتباط با خدا است و این‌جاست که نباید غفلت کرد که خلیفه خدا يك مقام است به نام مقام واسطه فیض، مقامی بالاتر از جبرئیل و عزرائیل، آن وقت يك چنین حقیقتی که احاطه کلی بر هستی دارد، کجا پنجهان است؟ اصلاً چرا تصورمان از آن حضرت این‌قدر محدود باشد که او را در حد يك انسان معمولی به حساب آوریم که در جایی پنجهان شده است؟ چرا متوجه نباشیم که او واسطه فیض است و لذا تمام ارض و سماء در قبضة وجود اوست؟ وقتی تمام زمین و آسمان به فیض وجود او موجود می‌شوند، چرا محدود به جسمی خاص باشد؟ البته که هرگاه هر طور اراده بفرماید، جسم، بلکه جسم‌ها برای خود ایجاد می‌کند ولی حضور آن حضرت «باب‌الله»

است و این مقام مقامی نیست که وجود یا عدم وجود مادی آن حضرت در تجلی انوارش نقش داشته باشد.¹²

12- با دقت در روایات متوجه می‌شویم که وجود مقدس حضرت مهدی (ع) از ابتدای تولد و حتی در دوره جنینی، جنبه‌ای از غلبه غیب بر وجود مادی آن حضرت جریان داشته به طوری که حکیمه‌خاتون عمه امام عسکری می‌گوید: جناب نرگس‌خاتون مادر حضرت حجت تا قبل از وضع حمل هیچ اثری از حمل در او ندیدم، و هم او می‌گوید: و چون صبح شد اثر حمل ظاهر شد، ولی چون خواست فرزند را به دنیا آورد، نرگس از دیده من پنهان شد، پس فریادکنان به سوی حضرت امام عسکری فریاد دیدم. حضرت فرمود: برگرد ای عمه، او را در جای خود خواهی دید، و چون برگشتم پرده گشوده شد و در نرگس نوری مشاهده کردم که دیده مرا خیره کرد و حضرت صاحب را دیدم که رو به قبله به سجده افتاده (منتهی‌الآمال ج 2 در بیان ولادت حضرت صاحب‌الزمان (ع)).

در همین رابطه احمد بن اسحاق می‌گوید: روزی به خدمت حضرت عسکری رفتم بر روی تختی نشسته بود و از جانب راست آن حجره‌ای بود که پرده‌ای بر آن آویخته بود. گفتم: ای سید من؛ کیست صاحب امر امامت از شما؟ فرمود: پرده را کنار بزن، پرده را کنار زدم، کودکی بیرون آمد که تقریباً هشت ساله یا ده ساله می‌نمود با پیشانی گشاده و دیده‌های درخشان. حضرت فرمودند: این امام شماست، پس کودک برخاست و داخل حجره شد. پس حضرت فرمودند: نظر کن چه کسی در حجره است، داخل شدم و جستجو کردم، هیچ‌کس را در

از پیامبر اکرم ﷺ درباره حضرت مهدی ﷺ پرسیدند: می‌فرمایند: «او غیبتی طولانی دارد، جابر سؤال می‌کند: «هَلْ يَنْتَفِعُ الشَّيْعَةُ بِالْقَائِمِ ﷺ فِي غَيْبَتِهِ؟»¹³ آیا شیعه در غیبت حضرت قائم ﷺ از او بهره‌مند می‌شوند؟ پیامبر خدا ﷺ می‌فرمایند: آری! به خدایی که مرا به نبوت برگزید، در زمان غیبت، نور و رحمتش از مردم بریده نمی‌شود مثل بهره‌مندی مردم از خورشید در پشت ابر».

درست است که مشخصاً ممکن است نتوانیم به آن حضرت اشاره کنیم، ولی تمام نور امام به جان ما سرازیر است، باید جان را از طریق همین سلام‌ها به سوی او متمایل کرد و انوار جامع اسماء الهی را از وجود متعالی او گرفت و استفاده کرد.

حجره ندیدم (منتهی‌الآمال ج 2 باب چهارم، فصل سیم در اثبات وجود حضرت صاحب‌العصر ﷺ ص 436).

چنانچه ملاحظه می‌فرمایید همین‌که حضرت صاحب ﷺ وارد حجره می‌شوند جنبه غیبی وجود مبارک حضرت غلبه می‌کند و لذا دیگر احمد بن اسحاق ایشان را نمی‌بینند.

خودش، خودش را می‌شناساند

پس از آن که عقل متوجه وجود مقدس آن حضرت در هستی شد و قلب هم وقتی در خود جستجو کرد و متوجه شد که در طلب اوست و چون طلب بدون معرفت هم ممکن نیست. لذا وقتی او را یافت، می‌شناسد و در اظهار صفات او می‌گوید: «و نَاصِرَ حَقِّهِ» سلام بر یاری کننده حق خدا در بین بندگان خدا! یعنی آن حضرت که مک می‌کند تا با نمایش صفات کمالیه «الله» و جلب نظر مردم به حق، حق خدا در بین بندگانش محقق شود و مردم بتوانند خدا بین شوند. چون با توجه به خلیفه الله بودن و ناصر حق بودن آن ذات مقدس به او سلام دادی و گفתי «السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا خَلِیْفَةَ اللَّهِ وَ نَاصِرَ حَقِّهِ»، حال می‌گویی:

(السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا حُجَّةَ

اللَّهِ وَ دَلِیْلَ إِزَادَتِهِ)

سلام بر تو ای حجّت خدا و ای کسی که نمایان‌کننده احکام الهی هستی!

انسان کامل که از یک طرف محلّ پذیرش اسماء الهی است، و از طرف دیگر محلّ نمایش جامعیت اسماء حضرت «الله» است، حجّت خداست، یعنی نمایش «الله» است. اگر

میخواهید به «الله» برسید و حق را با تمام اسماء عبادت کنید، باید به حجت «الله» نظر کنید و از او امر خدا را بگیرید.

عرضه می‌داری: «السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا حُجَّةَ اللَّهِ»؛ چون به کسی باید سلام کرد که حی و حاضر باشد و بتواند او را دید و مورد خطاب قرار داد. وقتی زیارت‌کننده در جمال مبارک او حق را به تماشا می‌نشیند، از طریق او متوجه انتظارات حق از بندگان می‌شود، در واقع هم او که نمایش تمام‌نمای «الله» است، از طرف «الله» برای بندگان خبر آورده که راه رسیدن به معبودشان چگونه است یعنی او «دَلِيلٌ إِرَادَتِهِ» است. پس چون خواستی او را بنگری بر جنبه «حجة الله» بودن و «دلیل إرادتیه» بودن او نظر کن، او را خواهی یافت و لذا بر اساس همین دو صفت به آن حضرت سلام می‌کنی و می‌گویی: «السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا حُجَّةَ اللَّهِ وَ دَلِيلِ إِرَادَتِهِ»

امام زمانؑ؛ راه ورود به کتاب خدا

(السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا تَالِي
کِتَابِ اللَّهِ وَ تَرْجُمَانَهُ)

سلام بر تو ای جمال منوری که
تالی و پهلوی به پهلوی کتاب
خدا و زبان روشن‌کننده مقاصد
آن هستی!

در اصطلاح داریم که فلانی تالی
تِلُوِ فلانی است، یعنی می‌توان از
طریق این یکی به خصوصیات آن
دیگری پی برد. حالا که متوجه
شدید در عالم هستی انسانی حاضر
است که تالی‌تِلُوِ کتاب خدا است،
می‌خواهید نظر جانتان را به سوی
وجود مبارک او بیندازید، چون از
طریق او متوجه انوار کتاب خدا
می‌شوید و راه ورود به مقاصد
کتاب خدا را به بهترین نحو
می‌یابید. راستی اگر دستورالعملی
از طرف خدا آمده باشد و آن
دستورالعمل همواره در نمونه‌ای
عینی محقق نشده باشد، چگونه
می‌توان گفت آن دستورالعمل در
این شرایط امکان تحقق دارد؟ به
همین جهت آن‌کس که به خدا و کتاب
خدا ایمان آورد و می‌خواهد خود
را با کتاب خدا هماهنگ کند،
باید از انوار نمونه عینی آن
دستورالعمل مدد بگیرد و قبله
جان خود را او قرار دهد. پس چون
خواستی بر آن وجود مقدس نظر
کنی؛ به صفات تالی کتاب خدا و
ترجمان آن کتاب توجه کن و تَعَيَّنْ

خارجی آن را ببین و چون نظر کردی و دیدی، سلام کن و بگو: «السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا تَالِي كِتَابِ اللَّهِ وَ تَرْجَمَانَهُ».

بهترین شرایط ارتباط با خدا

سپس می‌گویی:

(السَّلَامُ عَلَیْكَ فِي آنَاءِ لَيْلِكَ وَ أَطْرَافِ نَهَارِكَ)

سلام بر تو در سرا سر شب و روزت!

این قسمت از زیارت نکات عجیبی را در منظر انسان قرار می‌دهد، چون امام مظهر بندگی و عبودیت خالص و کامل است، بنابراین حالات امام در طول شب و روز، حالات انسانی است که با تمام وجود متوجه حق است و دلش در شغف انس با خدا قرار دارد. این حالات؛ حالات عجیبی است، حالت آزاد بودن از همه چیز و در حال توجه کامل به حق بودن.

عموم انسان‌ها یا در خاطرات گذشته به سر می‌برند - که فعلاً رفته است و نیست - یا به آرزوهای آینده می‌نگرند - که فعلاً نیست و معلوم نیست واقع شود - پس در واقع در یک خلأ و نیستی سیر می‌کنند، چون در حالت

بقاء و وجود نیدستند، بلکه در حالت عدم و تزلزل‌اند، حالا یا در گذشته‌ای که رفته و یا در آینده‌ای که نیامده است. ولی اگر انسان بتواند خود را از گذشته و آینده خیالی و وهمی آزاد کند، با «حال» به سر می‌برد و در «بقاء» وارد می‌شود، بقایی که نه گذشته است و نه آینده، این آدم که در حالت حال و بقاء است، می‌تواند با خدایی که عین بقاء و حال است مأنوس با شد. خداوند هم اکنون در نزد ما است و می‌تواند با او مأنوس شد، به شرط این که ما در گذشته و آینده به سر نبریم، زیرا: «گذشته» و «آینده»، نه «حال» است و نه «بقاء». در صورتی که خداوند در «حال» و «بقاء» است، پس کسی که خود را از گذشته و آینده آزاد کرد و در حال و بقاء قرار گرفت می‌تواند با خداوندی که عین حضور و بقاء است مأنوس شود. در همین رابطه امیرالمؤمنین ♦ توصیه می‌فرمایند:

مَا فَاتَ مَضَى، وَ مَا

قَدْ! فَاغْتَمَّ الْفُرْصَةَ

یعنی آنچه که گذشت و در عدم
 فرو رفت، که گذشت، و آنچه هم که
 بناست بیاید که فعلاً نیست، پس
 همّت کن در بین این دو عدم و
 نیستی، «حال» را حفظ کن و مغتنم
 بشمار.

پس انسانی که مشغول گذشته و
 آینده است، در نیستی به سر می‌برد
 و نمی‌تواند با خدایی که عین
 هستی و بقاء است ارتباط برقرار
 کند. مولوی در این رابطه
 می‌گوید:

فکرت از ماضی و

چو از این دو رست

چون بود فکرت همه

ناید اندر ذهن تو

یعنی اگر توانستی خود را در
 «حال» قرار دهی، گرفتار
 اندیشه‌های پوچ و غیرقابل دسترس
 نمی‌شوی. حالا عنایت بفرمایید
 امام زمان^{علیه السلام} در این رابطه در چه
 شرایطی هستند، در مقام انس کامل
 با حق و آزاد از هر فکری که
 بخواهد حضرت را از «حال حضور»
 خارج کند و لذا جا دارد که دل
 را متوجه «حال حضور» حضرت کرده
 و بر آن مقام سلام کنیم، به حال

حضوری که حضرت در تمام شب و روزشان در آن مستقرند. نشستن و برخاستن امام ظهور بندگی است. پس سلام بر نشستن و برخاستن امام که از باطنی خبر می‌دهد که آن باطن و قلب سراسر در محضر حق است، همان حالتی است که باید برای ما نیز محقق شود و قبله جان ما است، پس سلام بر قبله جانمان! در واقع داریم از طریق این سلام، خود گم کرده مان را پیدا می‌کنیم و با آن معاشقه می‌نماییم و برای رؤیت آن مقام، نظر به حالات قدسی آن حضرت در شبانه روزشان می‌کنیم، و چون از این منظر آن حضرت را دیدیم، سلام می‌کنیم و می‌گوییم: «السَّلَامُ عَلَیْكَ فِي آنَاءِ لَيْلِكَ وَ أَطْرَافِ نَهَارِكَ». بعد می‌گویی:

معنی مقام بقیة الله

(السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا بَقِيَّةَ
لِلَّهِ فِي أَرْضِهِ)

سلام بر تو ای بقیة الله در زمین خدا!

اصل موضوع و مفهوم «بقیة الله» که معارف فوق العاده عمیقی را دربردارد، در بحث «معنی و عوامل ورود به عالم بقیة الله» تا حدی

روشن شده است و ممکن است چون ما کلمه «بقیة الله» را به عنوان صفت آن حضرت زیاد تکرار می‌کنیم، به معنی آن توجه لازم را ندماییم و نپرسیم چرا وجود مقدس امام زمان ^{علیه السلام} را با این صفت یاد می‌کنیم. همین قدر عرض کنم که حضرت شعیب ^{رضی الله عنه} مردم زمان خود را که کم‌فروشی و گران‌فروشی می‌کردند و متوجه چیزی بالاتر از سودی که به ظاهر از این کارشان به دست می‌آوردند نبودند، از این کار نهی کردند و فرمودند: «بَقِيَّةُ اللَّهِ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ»؛¹⁴ یعنی، اگر مؤمن بودید و به اسرار عالم آگاهی داشتید، می‌دیدید که آن بقاء و وجود الهی که در راستای اعمال شرعی نصیب شما می‌شود، برای شما بهتر است از این سود کاذب و حرامی که به دست می‌آورید. در این آیه حضرت شعیب ^{رضی الله عنه} مردم را متوجه يك حقیقتی فرمود که آن حقیقت عبارت است از مقام آزاد شدن از سود و زیان دنیایی و رسیدن به عالم «بقیة الله»، یعنی مقام باقی‌بودن به نور «الله»، به جای باقی‌بودن به

امیدهای وَهْمی حاصل از سود دنیا .
 حال با توجه به این فکر و
 فرهنگ، وجود مقدس امام زمان ♦
 مظهر تامّ آن مقام اند و لذا در
 بعضی روایات با آوردن صفت
 «بقیة الله اعظم» خواسته اند ما را
 متوجه کنند که صاحب اصلی مقام
 «بقیة اللهی» آن حضرت اند. حالا با
 توجه به این نکته که مقام
 بقیة اللهی، مقام باقی بودن به
 نور «الله» است به جای باقی بودن به
 امیدهای وَهْمی دنیایی، قلب خود
 را متوجه مقام بقیة اللهی حضرت
 می کنی و سلام می دهی. سلام به آن
 مقام، بر اساس صفت بقیة اللهی،
 جوابش هم از آن مقام یعنی مقام
 بقیة اللهی است و لذا **إِنْ شَاءَ اللَّهُ**
 جواب می فرمایند: **«عَلَيْكَ السَّلَام!»**
 یعنی همان انوار مقام بقیة اللهی
 بر تو نیز باشد. چه زیبا رؤیتی
 و چه درخشان سلامی و چه با برکت
 جوابی.

امام زمان ^{علیه السلام} حقیقت جان هر انسان

(السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا مِيثَاقَ
 اللَّهُ الَّذِي أَخَذَهُ وَ وَكَّدَهُ)

سلام بر تو، ای میثاق و پیمان
 خدای آن میثاقی که خداوند از

جان و فطرت بندگان گرفت و آن
را محکم نمود.

حتماً می‌دانید خداوند با جان
همه انسان‌ها میثاقی بسته است که
او را پرستش کنید و از شیطان
دوری نمایند. خطاب به انسان‌ها
می‌فرماید: «أَلَمْ أَعْهَدْ إِلَيْكُمْ يَا
بَنِي آدَمَ أَنْ لَا تَعْبُدُوا الشَّيْطَانَ
إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ، وَأَنْ اعْبُدُونِي
هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ»¹⁵ یعنی؛ ای
فرزند آدم مگر عهد نکردی شیطان
را عبادت نکنی و مرا عبادت کنی
چرا که عبادت من راه مستقیم
است؟ حالا در این فراز می‌گویی:
سلام بر تو ای امام زمانی که
تعیّن عهد بندگی صرف انسان‌ها با
خدا هستی. همچنان در این رابطه
خداوند می‌فرماید: «وَإِذْ أَخَذَ رَبُّكَ
مِنَ بَنِي آدَمَ مِنْ ظُهُورِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ
وَأَشْهَدَهُمْ عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ أَلَسْتَ بِرَبِّكُمْ
قَالُوا بَلَىٰ شَهِدْنَا أَنْ تَقُولُوا يَوْمَ
الْقِيَامَةِ إِنَّا كُنَّا عَنْ هَذَا
غَافِلِينَ»¹⁶ یعنی؛ به یاد آر آن
هنگامی که پروردگار تو از
فرزندان آدم میثاق گرفت که آیا
من پروردگار شما نیستم، گفتند:
آری! می‌بینیم که پروردگار مایی،

15 - سوره یس، آیات 60 و 61.

16 - سوره اعراف، آیه 172.

تا روز قیامت نگویند ما از این مسئله غافل بودیم. حال در سلام خود به امام زمان علیه السلام اظهار می‌داری که تو همان پیمانی هستی که اقرار به ربوبیت خدا است و در واقع وجود مقدس تو، تذکر همان پیمان و یادآوری آن است، تا خلق راه خود را گم نکند، این است که گفته می‌شود امام را هر جانی می‌شناسد، چون آن حضرت در واقع حضور بالفعل فطرت هر انسان است و هرکس به اندازه‌ای که بتواند به امام زمانش نزدیک شود، به خود راستین خود نزدیک شده است.

وجود منور حضرت؛ یادآور عهد هر انسانی است با خدا، و لذا امام **◆** هرگز کسی را به خودش دعوت نمی‌کند، چون خودی ندارد. خود او، خود واقعی ما است، و خود واقعی ما، عهد بندگی است با خدا، همان خودی که ربوبیت حق را با جان خود دیده و تصدیق نموده است. حال وقتی انسان متوجه ربوبیت حق شود، متوجه عبودیت خود نیز شده است. چون ربّ؛ عبد می‌طلبد، و او به واقع ربّ است، پس ما هم به واقع عبدیم و دیگر هیچ، و وجود منور امام زمان **◆**

متذکر حفظ این معادله است که در افق جان ما عبودیت ما و ربوبیت حق فراموش نشود.

سلام بر چنین مقامی می‌کنیم، مقام مستقر در عبودیت خود و توجه به ربوبیت حق، تا او **«عَلَيْكَ السَّلَام!»** یعنی پرتویی از آن عهد حقیقی بر جان ما تجلی نماید.

امام زمانؑ و عده حتمی خداوند

(السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَعْدَ
اللَّهِ الَّذِي ضَمِنَهُ)

سلام بر تو ای وعده خدایی که
خداوند آن وعده را تضمین
کرده!

وعده خدا آن است که در نهایت، حق باید در تمام ابعاد زندگی زمینی ظهور کند و ظهور کامل حق در حالتی ممکن است که امامی معصوم بدون هیچ مانعی بتواند حکم خود را در جهان جاری نماید. این مسئله، مسئله اساسی و عقیده دقیقی است که در مبحث «فرج، حتمی‌ترین حادثه در انتهای تاریخ» و «آخرالزمان، شرایط ظهور باطنی‌ترین بُعد هستی» و بحث «آخرالزمان و جایگاه انقلاب

اسلامی در نظام احسن» به آن پرداخته شده است و شما در این سلام و با این مضمون می‌خواهید آن عقیده را فعال و بانشاط نگه دارید و با سلام به حضرت از این منظر، متوجه حضور نهایی آن حضرت باشید و خود را در پهنه همه تاریخ وارد کنید، آن هم در کنار امام زمان ♦ که چنین حضوری، برکات فوق‌العاده‌ای را در پی خواهد داشت که در بحث «برکات انتظار» به آن پرداخته شده است. نگاه کن در افق تاریخ و وجود حتمی او را ینگر و بگو: «السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا وَعْدَ اللَّهِ الَّذِي ضَمِنَهُ» و سپس بگو:

(السَّلَامُ	عَلَيْكَ	أَيْهَا
الْعَلْمُ	الْمَنْصُوبُ	وَ
الْعِلْمُ	الْمَضْبُوبُ	وَ
الْعَوْتُ	وَ	الرَّحْمَةُ
الْوَأَسِعَةُ	وَعْدَا	غَيْرَ
مَكْدُوبٍ)		

سلام بر تو ای نشانه نصب‌شده و ای علم و دانش فراوان سرازیر شده، و ای فریادرس و رحمت و وسعت الهی، و ای وعده غیر دروغ!

«عَلْمٌ»: یعنی نشانه‌ای که نمی‌گذارد شخص گمراه شود. در جنگ‌ها هم این‌طور بود که عَدَم را

به دست علمدار جنگ می‌دادند تا معلوم شود محور لشکر کجاست و سربازان حول محور عِلْم موقعیت خود را تنظیم می‌کردند.

خطاب به امام می‌گویی: تو یک عِلْم نصب شده توسط خداوند هستی و در آن راستا ملاک انحراف و عدم انحراف می‌باشی. در این فراز از دعا متوجه‌ای که خداوند در هر زمان در فهم دین و نشان دادن راه دینداری، انسان را تنها نمی‌گذارد و هرگز نمی‌شود عالم بی‌حجّت باشد،¹⁷ حجّتی که نمایش خواست و عدم خواست خدا است، و در این فراز در محضر آن حضرت این عقیده را متذکر می‌شوی که آن حجّت و عِلْم منصوب، تویی، «و الْعِلْمُ الْمَصْبُوبُ» و نیز تو عِلْم سرریز و فراوان و بدون خلل و نقص هستی!

یعنی تمام چشمه‌های علم از تو سرازیر می‌شود، زیرا وقتی انسانی ارتباط کامل با خدای علیم مطلق داشت، آن هم نه خدایی که در فکر

17 - از پیامبر خدا ﷺ هست که «لَا تَخْلُو الْأَرْضَ مِنْ حُجَّةٍ ظَاهِرٍ أَوْ خَافٍ مَغْمُورٍ» یعنی؛ زمین هرگز از حجّت خالی نمی‌شود، حال چه امامتش آشکار شده باشد، چه مخفی. (در این مورد؛ به بحارالانوار ج 23 صفحات 20 به بعد، رجوع کنید.)

زمان زده ی گرفتار گذشته و آینده ی انسان های معمولی مطرح است، بلکه خدایی که حی و حاضر است. او پرتو علم خود را بر قلب بنده مخلص اش می افشاند، چنین انسانی همه آن علمی را که ممکن است یک انسان دارا شود داراست و ما از طریق انس قلبی با او، همو که به عنوان واسطه فیض، حی و حاضر است، از آن علم همه جانبه او بهره مند می شویم، علمی که سراسر شور و شغف و اتصال و شهود به همراه دارد.

حال در ادامه همین فراز، نظر به صفات دیگر حضرت می اندازی و می گویی: «وَالْغَوْثُ وَ الرَّحْمَةُ الْوَاسِعَةُ وَعَدَا غَيْرَ مَكْدُوبٍ» سلام بر تو که فریادرس و رحمت واسعه و وعده ای هستی که هرگز دروغ نمی شود!

هرکس بداند باید در زندگی زمینی مسیر زندگی را در شرایط دقیق بندگی خدا بگذراند، می فهمد این مسیر دقیق بدون یآوری بزرگ ممکن نیست و خداوند هم انسان را از چنین یآوری محروم نکرده است و لذا متوجه می شوی آن یاور و فریادرس در این بیابان زندگی، انسان کامل و بنده محض خداوند

است و به همین جهت هم او تجلی رحمت و اسعة خداوند است و خداوند هرگز ما را بدون مدد او رها نکرده است، چه در جای جای زندگی و چه در نهایت کار عالم، او «وَعَدَا غَيْرَ مَكْدُوبٍ»؛ است، وعده ای که خداوند به بشریت داد که اگر يك روز از عمر زمین مانده باشد، او خواهد آمد. در همین رابطه حضرت عبدالعظیم حسنی میگوید: بر سرورم حضرت جواد الائمه ♦ وارد شدم، تصمیم داشتم از او بپرسم که آیا «قائم» شما همان مهدی است یا غیر او؟ - چون يكجا بحث قائم بودن کسی است که در این خاندان باید قیام کند، و يكجا بحث مهدی این امت است که باید نهایت فرهنگ اهل البیت را بنمایاند- میگوید: قبل از آن که شروع به سخن کنم، خود حضرت جواد ♦ آغاز به سخن کرده، فرمودند: ای ابالقاسم! قائم ما همان مهدی است که باید در عصر غیبت منتظرش بود و در عصر ظهور اطاعتش کرد و سومین فرزند من است. و سپس ادامه دادند: «وَالَّذِي بَعَثَ مُحَمَّدًا ﷺ بِالنُّبُوءَةِ وَخَصَّنَا بِالْإِمَامَةِ إِنَّهُ لَوْ لَمْ يَبْقِ مِنَ الدُّنْيَا إِلَّا يَوْمٍ وَاحِدٍ، لَطَوَّلَ اللَّهُ ذَلِكَ

الْيَوْمَ حَتَّى يَخْرُجَ فَيَمْلَأَ الْأَرْضَ قِسْطاً
 وَعَدْلًا كَمَا مَلَأَتْ جَوْرًا وَظُلْمًا وَ
 إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى يُصَلِّحُ أَمْرَهُ
 فِي لَيْلَةٍ كَمَا أَصْلَحَ أَمْرَ كَلِيمِهِ
 مُوسَى ♦ لِيَقْتَبِسَ لِأَهْلِهِ نَاراً فَرَجَعَ وَ
 هُوَ رَسُولٌ نَبِيٌّ. ثُمَّ قَالَ ♦ «أَفْضَلُ
 أَعْمَالٍ شِيعَتِنَا إِنْ تَظَارُ الْفَرْجَ»¹⁸
 يعني: قسم به خدایي كه محمد
 را به پیامبري برگزید و امامت
 را به ما اختصاص داد، اگر از
 عمر دنیا بیش از يك روز هم باقی
 نمانده باشد، خداوند آن روز را
 آن قدر طولانی می‌گرداند تا قائم
 ما خروج کند و همان‌طور که زمین
 از جور و ظلم پر شد، از قسط و
 عدل پر شود، خدای سبحان کار او
 را يك شبه اصلاح می‌کند و اوضاع
 را به نفع او برمی‌گرداند،
 چنان‌که کار موسی ♦ را يك شبه
 اصلاح کرد، او برای گرفتن پاره‌ای
 آتش برای خانواده‌اش رفت، ولی
 هنگام بازگشت به شرافت رسالت و
 افتخار نبوت نایل شده بود،
 آنگاه فرمود: بهترین اعمال
 شیعیان ما انتظار فرج و انتظار
 گشایش امور به دست آن حضرت است.

این است معنی «وَعْدًا غَيْرَ مَكْدُوبٍ» یعنی؛ و عده ای که حتمی است و بلوغ هستی در گرو وجود مقدس آن حضرت است، به نور فریادرسی و رحمت و اسعه و وعده غیر مکذوب بودن آن حضرت بزرگ و سلام کن تا إن شاء الله جواب سلامی متناسب با همان مقام بشنوی.

نظر به کاملترین نماز

(السَّلَامُ عَلَیْكَ حَیْنَ تَقُومُ)

سلام بر تو وقتی در حال قیام نماز هستی، که تنها قیام معنی دار در نماز، قیام تو است!

به ما گفته اند: «قیام نمازگزار، مقام استقامت در اخلاق حسنه و اعتدال در ملکات پسندیده است».¹⁹ اعتدال در بین خوف و رجاء، به طوری که آن خوف و رجاء ذره ای بر همدیگر نچربد، و ماندن در تعادل - بدون هیچ افراط و تفریطی- از مشکلترین کارها است و این مقام قیام امام عصر^{علیه السلام} است و حال به این مقام سلام می‌کنی تا لبیک مناسب آن را بشنوی، لبیکی

19 - «سَرَّ الصَّلَاةِ»، امام خمینی «رحمة الله علیه»، در اسرار قیام.

که حاوی مدد رسانی در جهت تعادل است به تو از صاحب قیام، تا از این مقام محروم نگردی و متذکر مقام قیومیّت حق شوی و به قیام حق خود را قائم نمایی و نیز گفته اند قیام، مقام «توحید فعلی» است و مقامی است که توحید فعلی حق بر قلب نمازگذار تجلی می‌کند و در اثر آن تجلی او می‌بیند هر فعلی در عالم، تجلی فاعلیت خدا است. حال صاحب چنین قلبی، حضرت صاحب الامر ♦ است و راه نزدیکی به چنین مقامی و چنین توحیدی از طریق لبیک و جواب سلام آن حضرت برای ما ممکن است. پس: «السَّلَامُ عَلَیْكَ حِیْنَ تَقُومُ»

نظر به کا ملترین تشهد و سلام

(السَّلَامُ عَلَیْكَ حِیْنَ تَقْعُدُ)

سلام بر تو وقتی در تشهد و سلام خود می‌نشینی!

اول باید متوجه بود آرمان حقیقی هر انسانی، حالات انسان کامل یعنی حالات حضرت صاحب الامر ♦ است و زیباترین حالات آن حضرت، حرکات و حالات آن حضرت در نماز است که نور علی نور است، و چه

کسی می‌تواند حقیقت تشهد و سلام را قلباً و عملاً درک کند جز آن حضرت؟ در تشهد نماز، شهادت به یگانگی خدا و توحید خالص، و شهادت به عبودیت محض رسول خدا ﷺ ظهور می‌کند و سپس سلام نماز به جهت برگشت از سفر معراجی نماز و باقی‌بودن در رؤیت جمال حق، در مقابل حجاب کثرات است، و صاحب اصلی چنین حالاتی و صد چندان از این حالات در تشهد و سلام، وجود مقدس حضرت صاحب‌الامر ♦ است، که صورت نهایی و آرمانی این حالات می‌باشد.

سلام بر آن مقام در حین تشهد، توجه به وجه آرمانی تشهد است و جهت دل را به آن نور مجسم انداختن، به امید لیبکی مناسب همان مقام به آن کس که سلام کرده است، و در آن حال انسان معنی تشهد را می‌فهمد و حقیقت تشهد را در آینه وجود مقدس آن حضرت رؤیت می‌کند. حال دیگر فرق نمی‌کند با نظر به حقیقت تشهد، به وجود مقدس حضرت نظر کند و یا با نظر به تشهد آن حضرت، به حقیقت تشهد برسد، دو آینه است که روبه‌روی هم قرار می‌دهد و در هر آینه می‌تواند دیگری را ببیند.

نماز؛ واقعی‌ترین کلمات

(السَّلَامُ عَلَیْكَ حِیْنَ تَقْرَأُ
وَ تُبَیِّنُ)

سلام بر تو آنگاه که در حال
قرائت نماز و نمایانیدن
مافی‌الضمیر خود هستی!

نمازگزار در قرائت اذکار
نماز، اعتقادات توحیدی خود را
اظهار می‌کند و در راستای توجه
به مقام توحیدی حضرت حق،
تقاضاهای خود را در میان
می‌گذارد.

در قرائت اذکار نماز دو چیز
مطرح است: یکی محتوای توحیدی که
در سراسر آن کلمات وجود دارد و
دیگری حضور قلب در اظهار آن
عقاید و اعلان آن تقاضاها.

واقعی‌ترین کلمات در هستی که
از هر وَهْم و حدسی پاك است،
کلمات نماز است، کلماتی که در
عمق واقعیت جای دارد و نمازگزار
با گفتن آن‌ها به باطن هستی سیر
می‌کند، آنگاه که قلب در صحنه
باشد و به وسعت آن کلمات آشنایی
داشته باشد؛ و لذا نمازگزار با
قرائت نماز در مرکز هستی جای
می‌گیرد و از آن جایگاه، حقایق
را می‌بیند و می‌نماید، و این
حالت؛ آرزوی هر انسانی است که

به دنبال حقیقت است و جز در انسان کامل یعنی حضرت صاحب الامر ♦ محقق نیست و آن کس که قاعده «صاحب و تابع» را می‌شناسد و می‌داند برای هر حقیقتی، صاحبی هست و تابعی، مثل آب و رطوبت اشیاء که همه رطوبت‌هایی که به اشیاء می‌رسد، مربوط به صاحب رطوبت است که آن عین رطوبت و تری است، آری؛ هرکس قاعده «صاحب و تابع» را می‌شناسد، می‌داند صاحب قرائت اذکار نماز و اظهار و تبیین آنها، حقیقت انسانیت، یعنی حضرت صاحب الامر ♦ هستند و صورت آرمانی این احوالات را در او می‌بیند و با سلام به آن حضرت در رابطه با این احوالات، قلب خود را متوجه وجه آرمانی قرائت اذکار نماز نموده است تا با جوابی که از آن حضرت ♦ مناسب این حالت، می‌شنود، ان شاء الله از حالت امام ♦ در قرائت نماز، به عنوان تابع آن صاحب، بی‌بهره نباشد. رزقنی‌الله و ایاکم

امام ♦ نمایش کاملترین نماز

(السَّلَامُ عَلَیْكَ حِينَ تُصَلِّي
وَوَقَّعْتُ)

سلام برتو آن هنگام که به طور
کَلِّي در حال نمازخواندن و
قنوت و نیایش هستی!

راستی؛ اگر توجه من و تو به
صورت آرمانی عباداتمان نیفتد،
چیزی جز پوسته‌ای تهی از آن‌ها
باقی خواهد ماند؟ و آیا وقتی
عبادات از حقیقت تهی شد، شخصیت
عبادت‌کننده جز پوسته‌ای تهی از
انسانیت چیز دیگری است؟! با سلام
به آن حضرت در هنگام نماز، به
عین نماز و نیایش، سلام کرده‌ای،
آری به عین نماز سلام کرده‌ای.

قرآن در راستای مقام امام و
عینیت آن مقام با احکام الهی
می‌فرماید: «وَجَعَلْنَاَهُمْ أُمَّةً يَهْدُونَ
بِأَمْرِنَا وَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِمْ فِعْلَ
الْخَيْرَاتِ وَإِقَامَ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءِ
الزَّكَاةِ وَكَانُوا لَنَا غَابِدِينَ»²⁰

یعنی؛ ما آن‌ها را امام قرار
دادیم که به «امر» ما هدایت
می‌کنند و «فعل خیر» و «ایتاء
نماز» و «ایتاء زکات» را به
آن‌ها وحی کردیم، چرا که آن‌ها
بنندگان عبادت‌گر ما بودند.
مفسرین در تفسیر این آیه نکات
دقیقی دارند، صاحب تفسیر قیم
المیزان می‌فرماید: فعل خیر و

اقامه نماز و ایستاء زکات را به آن‌ها وَحی کرد، نفرمود نماز بخوانید، بلکه نماز خواندن را به آن‌ها وَحی فرمود و لذا نماز آن‌ها همان وَحی الهی است، و این است که می‌گوییم امامان عین نمازاند و هر نمازی با اتصال به عین نماز، معنی حقیقی خود را پیدا می‌کند و سلام بر آن حضرت در رابطه با این مقام خاص، یعنی مقام نماز و مقام نیایش آن حضرت با خدای خود؛ ما با سلام به آن حضرت و با نظر به نماز آن حضرت، امید لیبیکی مناسب آن را اِنْ شاء الله داریم و در آن حالت است که معنی زندگی را خواهیم فهمید. چون معنی نماز را در آینه وجود مقدس آن حضرت فهمیده ایم.

سلام بر راز رکوع و سجود

(السَّلَامُ عَلَیْكَ حِیْنَ تَرْكَعُ
وَ تَسْجُدُ)

یعنی، سلام بر تو هنگامی که رکوع می‌کنی و به سجده می‌روی!
به ما گفته‌اند: «رکوع؛ خروج از مقام قیامِ الله به مقام قیام بالله و نیز خروج از مشاهده قیومیت به مشاهده انوار عظمت است، و نیز سیر از توحید افعالی

به توحید اسماء است و سلوک از مقام «تَدَلِّي» به مقام «قَاب قَوْسین» است²¹ که اصحاب قلوب سالها در طلب تحقق این نحوه رکوع هستند و سجود را «آخرین منزل قرب و منتهی النّهایت وُصول معرفي نموده اند»²². سالک در سجود به مقام لامقامي وارد می شود که به آن مقام «اَوْ اَدْنِي» گویند، مقام چشم بستن از غیر، حتی از کثرات اسماء و صفات، و فنای در خود حضرت ذات، که همان تجلی توحید ذات است بر قلب سالک در سجده.

حال به من بگو چنین رکوع و سجود و صدچندان از این رکوع و سجود در چه کسی محقق است؟ جز در مقام انسان کامل یعنی حضرت امام عصر^{علیه السلام} که عین رکوع و سجود است، آیا ما بیچارگان وادی حیرت باید از نزدیکی به این نوع رکوع و سجود همواره محروم باشیم، با این همه لطفی که خداوند به بندگان دارد؟ در این حالت است که با امید فراوان روبه روی خود کسی را می یابیم که تجسم عینی

21 - «سَرَّ الصَّلَاةِ»، امام خمینی «رحمة الله علیه»، در اسرار رکوع.

22 - همان، در اسرار سجود.

رکوع و سجود حقیقی است، امیدوارانه با توجه به رکوع و سجودش او را سلام می‌دهیم و می‌دانیم در همین رابطه به لطف الهی جواب سلام خود را دریافت می‌کنیم و با نور رکوع و سجود آن حضرت ما نیز وارد رکوع و سجود حقیقی خواهیم شد، **إِنْ شَاءَ اللَّهُ**. حالا می‌فهمی چرا وقتی در سلام‌های قبل به حضرت سلام دادی، یکی از صفات آن حضرت را **«وَالرَّحْمَةُ الْوَاسِعَةُ»** خواندی؟ چون از طریق اوست که ما وارد رحمت و اُسعة رکوع و سجود حقیقی می‌شویم. **بِعَوْنِ اللَّهِ وَكَرْمِهِ**

آینه نمایش توحید

(السَّلَامُ عَلَيْكَ حِينَ تَهَلَّلُ
وَتُكَبِّرُ)

سلام بر تو هنگامی که مشغول
«لا اله الا الله» و «الله اکبر» گفتن
مستی!

عرضه می‌داری؛ اگر
«لا اله الا الله» گفتن نظر به یگانگی
خدا انداختن است، آن «لا اله الا الله»،
«لا اله الا الله» توسط و اگر با
«الله اکبر» گفتن سراسر قلب را
کبریایی حق پُر می‌کند، آن «الله
اکبر»، «الله اکبر» گفتن تو است. ای
آرزوی ما! مگر می‌شود نخواهیم که

سراسر عالم را حضور «الله» ببینیم و جانمان را سراسر در طلب حکم او قرار دهیم؟ مگر می شود ما نخواهیم که کبریایی حضرت حق سراسر وجود ما را در برگیرد و در هر چیز و هر کار با کبریایی او روبه رو شویم؟ معلوم است که می خواهیم. پس معلوم است تو را می خواهیم، و سلام بر تو که جلوة تامّ و تمام آروزي مایي! چقدر بابرکت است اُنس با تو اي قلبِ سراسر مملوّ از توحيد و تکبير حضرت ربّ.

وقتي فهميدي «لااله الاالله» گفتن و «الله اکبر» گفتن، چه غوغايي در قلب انسان به پا مي کند و وقتي فهميدي قلبي در صحنه عالم است که تجسم عيني اين نوع «لااله الاالله» و «الله اکبر» گفتن است و مي تواني بر اساس نظر به «لااله الاالله» و «الله اکبر» بر او نظر کني، سلام خود را بر همين اساس بر آن حضرت عرضه مي داري و مي گويي: «السَّلَامُ عَلَيْكَ حَيِّنَ تَهْدِلُ وَ تَكْبِرُ»، طوبي لك، طوبي لك.

امام ♦ نمایش کاملترین حمد و استغفار

(السَّلَامُ عَلَیْكَ حَیْنَ تَحْمَدُ
وَ تَسْتَغْفِرُ)

سلام بر تو هنگامی که حمد

می‌کنی و استغفار می‌نمایی!

آیا کسی که در گراندهایی را
بیا بد، می‌تواند جهت دل را به
جای دیگر بیندازد؟ آیا
گرانقدرتر از خدا با آن همه
صفات جمال و جلال می‌توان داشت؟
حال وصف زیبایی‌های خدا و سیر از
اسمی از اسماء الهی به اسمی
دیگر، که همان «حمد الهی» است،
موجب انس قلب با حق است. و
«استغفار»، طلب تکمیل فیض است
تا این رؤیت به بهترین نحو
انجام شود* و همواره انوار حق
بر قلب انسان در حال حمد، یکی
پس از دیگری تجلی نماید، حقیقت
تام و تمام حمد و استغفار، امام
عصر ♦ است، هرکس می‌خواهد از
آنچنان حمد و استغفاری محروم

* - عفو؛ محو آثار معصیت، و مغفرت؛
اضافه و تکمیل نمودن است. به همین جهت
مغفرت برای انسان‌هایی هم که معصیت
نکرده‌اند بکار می‌رود و لذا همواره عفو
قبل از مغفرت مطرح می‌شود. (سوره فتح، آیه
2. شعراء، آیه 78 و 82)

نگردد، راه و رسمش توجّه به آن حضرت است و سلام بر آن حضرت با نظر به حمد و استغفار او، موجب جلب توجّه ایشان بر اساس همان حالت می‌شود. گفت:

گرچه راهی است پر از
رفتن آسان بود از واقف

و کسی واقف منزل است که امام عصر **◆**
را که منزل حقیقی این حالات و معارف
است، یافته باشد و آن اجمال حمد و
استغفار را که خود می‌شناسد به نحو
کامل و بالفعل در وجود مقدس آن حضرت
بگذرد و به آن مقام سلام دهد و امید
جوابی مناسب آن سلام داشته باشد،
جوابی که چون شنید سراسر وجودش را
حمد و استغفار حضرت رب‌العالمین
پرکند.

امام زمان **علیه السلام** ؛ حاکم شب و روز

(السَّلَامُ عَلَيْكَ حِينَ تُصِيحُ
وَ تُمْسِي)

سلام بر تو هنگامی که صبح
می‌کنی و هنگامی که شب
می‌نمایی!

راستی؛ آن کس که سراسر قلبش
توجه به حق است و از حق نور
می‌گیرد، صبح و شامش چگونه
می‌گذرد؟ تمام گنج‌های معنوی عالم
یکپارچه در قلب اوست، با سلام به

او ست که به همه حقیقت، سلام کرده ای، به او می‌گویی:

در کعبه کوی تو هر آن کس

از قبله ابروی تو در عین

خوشا به حال کسی که در سوز و

گداز چنین انسانی است! وقتی به

صبح و شام کردن او سلام می‌کنی.

قدمه سوز دل خود را با محبوب

آرمانی و الهی خود در میان

می‌گذاری، نمی‌دانی به کدام وجه

مبارک او نظر کنی، چرا که:

شرح شکن زلف خم اندر خم

کوتاه نتوان کرد که این

چه می‌توان گفت، جز این که

بگویی: «السَّلَامُ عَلَیْكَ حَیْنَ تُصْبِحُ وَ

تُمْسِي» سلام بر تو که تمام وجودم

را یک چشم کرده‌ام و همه چشمم را

به قلب سپرده‌ام و چشم قلب را از

همه برکنده و باز داشته‌ام، تا به

جمال تو باز کنم. یعنی:

بر دوخته‌ام دیده چو

تا دیده من بر رخ زیبای

و در این نظر کردن به تو، شب

و روز نمی‌شناسم، شب و روزم سلام

است به شب و روز تو، ای شاه

انجمن دلبران!

هر بامداد روی تو دیدن

امروز روی خوب تو جانا
 هر روز در جمال تو خود
 امروز هر چه عاشق شیدا
 امروز آن کسی که مرا،
 چون روی تو بدید ز من
 صد چشم و ام خواهم تا در
 این وام از که خواهم و آن
 عرضه می‌داری؛ سلام بر تو
 هنگامی که صبح می‌کنی و هنگامی
 که شب می‌نمایی و سرا سر و جودت
 توجه به حق است، سلامی می‌کنم با
 هزاران امید، امید به لیبکی از
 جنس همان حالاتی که صاحب اصلی آن
 تو هستی.

ای خنک چشمی که آن
 ای همایون دل که آن
 چرا که او صاحب «وقت» است و
 دیگر شب و روز نیستند که بر
 حالات او حکومت می‌کنند، بلکه
 اوست که با حالات توحیدی خود بر
 شب و روز حاکم است. پس سلام بر
 او در تمام شب و روزش که شب و
 روز واقعی، شب و روزی است که او
 دارد.

امام زمانؑ؛ معنی شب و روز

(السَّلَامُ عَلَیْكَ فِي اللَّيْلِ
إِذَا يَغْشَىٰ وَ النَّهَارِ
إِذَا تَجَلَّىٰ)

سلام بر تو آن هنگام که شب در
اوج تاریکی قرار می‌گیرد و
هنگامی که روز در اوج
روشنایی، خود را می‌نمایاند.
مگر می‌توانم یک لحظه از تو
چشم بردارم، آن وقت به کجا چشم
بگشایم؟!

سوخته عبودیت حق! مگر می‌شود
در سراسر روزگار جز به انسان
کامل یعنی صاحب عصر نظر کند.
ای مجلسیان، سوز دل

از شمع بپرسید که در
کسی که می‌خواهد از جهنم
آنانیت خارج شود، می‌داند که
باید در سراسر روزگار چشم بر
آن حضرت بیندازد، و در این
توجه، روز و شب نشناسد و بداند
با گوشه چشم اوست که این انانیت
به بی‌نام و نشانی تبدیل می‌شود و
خواهد گفت:

خم ابروی تو بود و کف
که به یک جلوه ز من نام

حجاب آنانیت و توجه به خود،
 غلیظترین حجاب‌هاست و برای رهایی
 از آن يك راه بیشتر نیست و آن
 مددِ خم ابروي آن کسی است که
 سراسر وجودش بندگی است و اصلاً
 انانیتی ندارد.

آری؛ با این سلام‌ها خواستی سر
 رشته ارتباط با آن حضرت نگسند
 تا او نیز از عنایات خودش ما را
 محروم نگرداند که گفت:
 گرت هوا است که معشوق

نَخَاه دَار سُر رَشْتَه تَا

شب می‌خواهد با همه تاریکی
 بیاید، بیاید، روز می‌خواهد با
 همه روشنایی برود، برود، در
 تمام این اوقات سلام بر تو، ای
 آرزوی دل و ای آرمـان بلند
 انسانیت! اگر تو بر ما نظر
 نکنی، بودن و نبودن روز و شب چه
 معنایی دارد؟

**امام زمانؑ ؛ حامل اسماء
 الهی**

(السَّلَامُ عَلَیْكَ أَيُّهَا
 الْإِمَامُ الْمَأْمُونُ)

سلام بر تو ای امام امانت دار
 و امین!

مسلم خداوند امانت های خاص را دارد که هرکس ظرفیت پذیرش آن را ندارد و تو امانت های خاص خداوند را در نزد خود داری.

در هر فرازی از این زیارت، قلب ما را جهت می دهند که به کجا نظر کند و با چه معارفی به سر برد، در این فراز نظر ما را به اماناتی می اندازند که در نزد آن حضرت هست و باید آماده شد تا ما را از داشتن آن ها برخوردار کنند تا بتوانیم با اسماء خاص الهی، حضرت «الله» را عبادت کنیم، توجه و تمرکز و دلدادگی به انسان کامل، شرط برخوردار شدن از نور اسماء الهی است که در نزد ما به صورت بالقوه به امانت گذارده اند، و در این رابطه امام ♦ جان جهان و حامل همه اسراری است که خداوند باید با بندگانش در میان بگذارد و در همین رابطه که خداوند به عنوان جامع جمیع اسماء خُسنی، مقصد اصلی جان انسان ها است، امام زمان ♦ نیز مقصد اصلی جان ها می شود، چون قلب مبارک او محل تجلیات تامه اسماء الهی است و هماهنگی با رضا و خشم قلب مقدس او، راه نزدیکی به آن امانات الهی است که همان اسماء

الهي باشد، اسمائي که آینه نظر بر حق‌اند، نظر بر حق که جانِ جان همه است. پس سلام بر امامی که وجود مقدسش حامل و امانت‌دار آینه‌های نمایش حق است. سلام بر امانت‌دار و امین اسماء الهی، امید را بر می‌انگیزاند تا ما از آن امانات محروم نگردیم.

امام زمان^{علیه السلام}؛ آرمان بلند انسان

(السَّلَامُ عَلَیْكَ أَيُّهَا
الْمُقَدَّمُ الْمَأْمُورُ)

سلام بر تو ای افق آرزوشده!
مگر بنا نیست هر قومی اگر
خواست در روزمرگی‌ها نپوسد، به
آرزویی سترگ، ولی واقعی توجه
کند؟ و مگر نه این است که هرگاه
قومی، اتکاء و باور خود را به
آرزوی سترگ خود از دست داد و
انسان مطلوب او از منظر زندگی‌اش
رخت برپست، از حیثیت خویش تهی
می‌شود و با پوسته زندگی به سر
خواهد برد و هر لحظه باید آماده
پذیرش مرگ و هلاکت باشد؟ پس ای
امام! تو همان آروزی بزرگ، ولی
دستیافتنی هستی که ما را از همه
این هلاکت‌ها می‌رهانی و آنچنان حی
و حاضری که ما جرأت سلام کردن به

تو را پیدا کرده ایم. به ما گفته اند:

يك چشم زدن غافل از آن

شاید که نگاهي کند آگاه

سلام بر تو که هر آنچه ممکن است به طور منطقي در آرمان هر قومي باشد، در تو جمع است، خسارت دیده، آن هايي هستند که تو را مد نظر خود ندارند.

(السَّلَامُ عَلَیْكَ بِجَوَامِعِ
السَّلَامِ)

سلام بر تو با همه آنچه در حقيقت سلام نهفته است!

حقيقت آن است که نمی دانم با تو اي همه آرزوهایم! چه بگویم و دیگر به بهانه کدام يك از کمالات بر تو سلام کنم، پس بگذار در يك کلمه عرض کنم: سلام بر تو با هر آنچه جا دارد که بر تو سلام کنم! سلام بر تو به جهت هر آنچه در شأن سلام هست و همه آن در تو است!

نه ماهي از آب خسته مي شود و نه من از سلام کردن به تو، چون ماهي بي آب لاشه مرده اي بيش نيست، و انسانيت انسان، بي انسان کامل قالب انسان است و نه خود انسان.

پس

هرکه او ماهی نباشد
 هرکه او ماهی بود کی
 ای بقیة اللہ اعظم! ای حجّت خدا!
 می خواهم نزدیکی خود را به شما
 نشان دهم که چون بیگانگان با من
 رفتار ننمایید، می خواهم عقاید
 خود را به شما عرضه کنم تا مرا
 هم از اهل دیار خود بدانید، در
 حالی که می دانم شما از ضمیر من
 اطلاع کامل دارید.

اظهار عقاید حق برای هم سنخی

پس: «أَشْهَدُكَ يَا مَوْلَايَ» شما را
 گواه می گیرم ای مولای من! که:
 (أَنْبِيَّ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ
 إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ
 وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ
 لَا حَيِّبَ إِلَّا هُوَ وَأَهْلُهُ
 وَأَشْهَدُكَ يَا مَوْلَايَ
 أَنَّ عَلِيًّا أَمِيرَ
 الْمُؤْمِنِينَ حُجَّتَهُ وَ
 الْحَسَنَ حُجَّتَهُ وَ الْحُسَيْنَ
 حُجَّتَهُ وَ عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ
 حُجَّتَهُ وَ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ
 حُجَّتَهُ وَ جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ
 حُجَّتَهُ وَ مُوسَى بْنَ جَعْفَرٍ
 حُجَّتَهُ وَ عَلِيَّ بْنَ مُوسَى

حُجَّتُهُ وَ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ
حُجَّتُهُ وَ عَلِيَّ بْنَ مُحَمَّدٍ
حُجَّتُهُ وَ الْحَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ
(حُجَّتُهُ)

ای مولای من! بر قلب من بزرگ
که من شهادت می‌دهم به یگانگی
خدا و یگانگی او را در تدبیر،
در همه عالم می‌بینم و شهادت
می‌دهم به این که تنها حکم او
باید مطاع باشد. آری؛ «أَنْبِيَّ أَشْهَدُ
أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ» و
نیز می‌بینم که محمد ^ص بنده و
رسول چنین خدایی است، و آثار
توحید الهی در حرکات و سکناتش
نمایان است، محبوبی جز او و اهل
او نیست. می‌بینم و شهادت می‌دهم
که علی ^ع امیرالمؤمنین، حجت
اوست و نمایش آن چیزی است که او
می‌خواهد، همچنان که امام حسن و
امام حسین و امام سجاد و امام
صادق و امام موسی کاظم و امام
رضا و امام محمد تقی و امام
علی‌النقی و امام حسن عسگری ^ع
همه و همه حجت او بوده و هستند،
و تمام حرکات و سکنات و گفتار
این ذوات مقدسه، ملک و نمایش
خواست خدا است.

(وَ أَشْهَدُ أَنَّكَ حُجَّةُ اللَّهِ)

و شهادت می‌دهم و با عمق جانم
 مشاهده می‌کنم که تو ای امام
 حاضر، و ای مخاطب امروزین من!
 حجّت خدایی و آنچه تو از ما
 می‌خواهی، همانی است که خدا از
 ما می‌خواهد و آنچه تو ما را از
 آن نهی می‌کنی، همانی است که خدا
 ما را از آن نهی کرده، تو حجّت
 خدا و نمایش توحید حضرت «الله»
 هستی، توحید خدا در جمال و جلال
 شما نمایان است و آینة تمام
 نمای محبوب جان همة انسان‌هایی.
 حال ملاحظه فرمایید که چگونه
 بر حقایق حقه شهادت می‌دهم که
 مورد نظر شما است، پس با من چون
 بیگانگان رفتار ننمایید.

معیت امام زمان^{علیه السلام} با همه چیز

(أَنْتُمْ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ)

شما ابتدا و انتهای همه چیز
 هستید

مثل نور که تا نور نباشد،
 چیزی دیده نمی‌شود، در رؤیت هر
 چیز، اول نور، رؤیت می‌شود و سپس
 آن چیز، و در انتها هم باز نور
 به آن چیز می‌خورد و همان نور در
 چشم ما منعکس می‌گردد. حقیقت
 ذوات مقدسه معصومین^{علیهم السلام} نیز از

همین قرار است که اولین پرتو خلقت آن‌هایند، چراکه از يك جهت رسول خدا ﷺ فرمودند: «أَوَّلُ مَا خَلَقَ اللَّهُ نُورِي»²⁴ یعنی؛ اولین چیزی که خداوند خلق فرمود، نور من بود. از طرف دیگر علی **♦** در رابطه با مقام اهل‌البیت علیهم‌السلام می‌فرماید: «... كُنْنَا وَاحِدًا، أَوْلْنَا مُحَمَّدًا وَ أَوْسَطْنَا مُحَمَّدًا وَ كُنْنَا مُحَمَّدًا فَلَا تَتَفَرَّقُوا بَيْنَنَا...»²⁵ یعنی؛ ما اهل‌البیت، از خود رسول‌الله ﷺ تا آخرین ما، همه در يك مقام هستیم و نباید بین ما جدایی قائل باشید. پس عنایت داشته باشید همان‌طور که اولین نور، نور محمدی ﷺ بود و به يك اعتبار نور اهل‌البیت، آخرین نور نیز نور اهل‌البیت علیهم‌السلام خواهد بود، به همین جهت حضرت صادق **♦** می‌فرماید: «إِنَّ آخِرَ مَنْ يَمُوتُ الْإِمَام...»²⁶ یعنی؛ آخرین کسی که از این دنیا رخت برمی‌بندد امام است.

با داشتن چنین معارفی است که به شما ذوات مقدسه معصومین خطاب

24 - بحارالانوار، ج 1، ص 97.

25 - بحارالانوار، ج 26، ص 6 و 7.

26 - بحارالانوار، ج 23، ص 21.

می‌کنیم: «أَنْتُمْ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ»؛ شما ابتدا و انتهای همه چیز هستید، که البته این سخن، معارف زیادی به همراه دارد که بنده نمونه‌ای از آن را عرض کردم، وقتی خداوند اول و آخر و ظاهر و باطن است، انسان کامل به اولیت خداوند، اول است و به آخریت خداوند، آخر است و به ظاهریت خداوند، ظاهر است و به باطنیت خداوند، باطن است، چون به مجردیت خداوند، مجرد است؛ و به معیت خداوند با هر چیز، آن‌ها هم با هر چیز هستند، چون هر که مجردتر است، حاضرتر است منتها مجرد حضرت حق به خود اوست و مجرد کامل امام زمان علیه السلام و ائمه علیهم السلام به خداوند است. باز معانی دیگری از اول و آخر بودن ائمه علیهم السلام مطرح است که باید در جای دیگر و با مقدمات مستوفی مطرح شود.

توجه به رجعت، عامل نجات از ظلمت

(وَ أَنْ رَجَعْتَكُمْ حَقٌّ لَا رَيْبَ فِيهَا يَوْمَ لَا يَنْفَعُ نَفْسًا إِيمَانُهَا لَمْ تَكُنْ آمَنَتْ مِنْ قَبْلُ أَوْ كَسَبَتْ فِي إِيمَانِهَا خَيْرًا).

ما معتقدیم که رجعت و بازگشت شما که برگشت عدالت و معنویت کامل است، حق و حتمی است، در آن شرایطی که به نور شما همه مرزهای ایمان و کفر مشخص شده است و آنهایی که مؤمن به ظهور چنین شرایطی نشده اند و ایمان خود را فعال نگه نداشته اند تا به خیری نایل شوند، در آن شرایط دیگر فرصت را از دست داده اند، چراکه هر انسانی با حداقل ایمان به راحتی میتواند بفهمد خداوند به ظلمات آخرالزمان راضی نیست و هرگز نمی‌پسندد ظالمان عنان جهان را به دست گیرند و بر مظلومان هر چه می‌خواهند تحمیل کنند.²⁷

راستی؛ کسی که این حداقل شعور را ندارد و انتظار هیچ فرجی را نمی‌کشد و به ظلمات آخرالزمان تن داده، میتواند خود را در جبهه اهل انتظار - با آن همه شعور و آینده‌نگری که برای اهل انتظار هست - قرار دهد؟!

27- در رابطه با چگونگی رجعت و دلیل بر حقانیت آن می‌توانید به سخنرانی مؤلف در مورد «رجعت» رجوع فرمایید.

همدلي با امام

(وَ أَنَّ الْمَوْتَ حَقٌّ وَ أَنَّ
 نَاكِرًا وَ نَكِيرًا حَقٌّ وَ
 أَشْهَدُ أَنَّ النَّشْرَ حَقٌّ وَ
 الْبَعْثَ حَقٌّ وَ أَنَّ الصِّرَاطَ
 حَقٌّ وَ الْمِرْصَادَ حَقٌّ وَ
 الْمِيزَانَ حَقٌّ وَ الْحَشْرَ
 حَقٌّ وَ الْجِسَابَ حَقٌّ وَ
 الْجَنَّةَ وَ النَّارَ حَقٌّ وَ
 الْوَعْدَ وَ الْوَعِيدَ بِهِمَا
 حَقٌّ)

من با تمام وجود و در منظر
 قلب و عقل خود می‌بینم که مرگ به
 معنی ادامه حیات پس از این دنیا
 و ملاقات با دو ملک نکیر و منکر،
 حق و حتمی است و بهترین نوع
 وقوع است، همچنان‌که نشر و
 گشوده شدن صحیفه اعمال، و بعث و
 برانگیخته شدن در حشر و روبه‌رو
 شدن با صراط، حق است و شدنی، و
 بهترین نوع وقوع، همین نوع است
 که واقع می‌شود، همچنان‌که
 «مرصاد» و کمینگاه، حق است تا
 زیبایی عدل به عالی‌ترین شکل آن
 ظاهر شود و نیز میزان و حساب و
 حشر و بهشت و جهنم و وعده‌های به
 نیکوکاران و وعید به گناهکاران،
 همه حق است و شدنی و چه زیبا
 شدنی.

پس ای مولای من! ملاحظه می‌فرمایید با چنین اعتقاداتی قلب من آن‌چنان هم از شما جدا نیست که شایسته عنایت و نظر مبارک شما نباشد. به ما گفته اند:

توجه دانی که ندیدی شبی
 می‌دانم باید بین من و شما
 سنجیتی باشد تا به شرف نظر
 مبارک شما نایل گردم، حال این
 عقاید من است و این هم
 امیدواری‌ام به توجه شما.

ما هم از مستان این می بوده ایم

(يَا مَوْلَايَ شَقِيَّ مَن
 خَالَفَكُمُ وَ سَعِدَ مَن
 أَطَاعَكُمُ فَاشْهَدْ عَلَيَّ مَا
 أَشْهَدُكَ عَلَيْهِ وَ أَنَا
 وَ لِي لَكَ بَرِيءٌ مِّنْ عَدُوِّكَ
 فَالْحَقُّ مَا رَضِيْتُمُوهُ وَ
 الْبَاطِلُ مَا أَسْخَطْتُمُوهُ وَ
 الْمَعْرُوفُ مَا أَمَرْتُمْ بِهِ
 وَ الْمُنْكَرُ مَا نَهَيْتُمْ
 عَنْهُ)

ای سرور من پذیرفته‌ام با ولایت و برنامه‌ریزی شما روزگارم را بگذرانم! آن‌کس که مخالف شماست، بدبخت شد و آن‌کس که پیرو شما

شد، سعادت‌مند گشت، پس تو را
 گواه می‌گیرم بر این موضع‌گیری‌ام
 که من دوستدار شما هستم و از
 مخالف شما متنفرم، حق آن است که
 شما به آن راضی هستید و باطل آن
 است که شما از آن ناراضی باشید،
 معروف و نیکویی همانی است که
 شما به آن امر می‌کنید و مذکر و
 ناپسندی آنی است که شما آن را
 نهی می‌فرمایید.

در این فراز؛ قصه توجه به
 تعادل مطلق امام عصر \blacklozenge را تمرین
 می‌کنی تا بفهمانی اهل کدام قوم
 و قبیله‌ای. گفت:

ما هم از مستان این مئی
 عاشقان درگه وی بوده ایم

نام ما بر مهر او
 عشق او در جان ما

ای مولای من! دلم در هوای
 شماست و از آن‌کس که مهر مهر شما
 را ندارد بیزارم، هر که می‌خواهد
 باشد، دلی که سراسر به سوی شما
 نباشد دل نیست، چقدر خوش‌بخت و
 خوش‌وقتیم که راضی‌ام به آنچه شما
 راضی هستید. این خوشوقتی به جهت
 آن است که شما را ملاک حق و باطل
 یافتم، و دل من در هماهنگی با
 جان شما است.

هر دل که او نخفت شبی
 چون روز روشن است و هوا
 آری؛ آن دلی که در هوای شما
 شب نخوابید، روز را از نور خود
 منور می‌گرداند، حال چگونه من از
 هماهنگ کردن این دل با شما دست
 بردارم؟!

برکات حضور امام ♦ در زندگی

(فَنفْسِي مُؤْمِنَةٌ يَا اللَّهُ
 وَحَدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَ
 بِرَسُولِهِ وَ
 يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ وَ بِكُمْ
 يَا مَوْلَايَ أَوْلِيكُمْ وَ
 آخِرِكُمْ وَ نُصْرَتِي مُعَدَّةٌ
 لَكُمْ وَ مَوَدَّتِي خَالِصَةٌ
 لَكُمْ آمِينَ آمِينَ)

ای مولای من که برنامه ریزی جان
 و قلب و زندگی ام را با دستورات
 شما تنظیم کردم! به شما عرضه
 می‌دارم که جان من به خدای
 یگانه، مؤمن است و در مسیر
 دینداری به «توحید» نائل شده‌ام،
 به طوری که در حضور مطلق حضرت
 «الله» و در تدبیر او و در فرمان
 او، احدی را در عرض او نمی‌دانم
 و نمی‌بینم، و نیز به رسول او

مؤمن هستم و می‌بینم که در سرتاسر کلام و حرکات او ظهور یگانگی خداست، رسول او ست و از او می‌گویید، و به امیرالمؤمنین و به شما فرزندان آن حضرت از اول تا آخر مؤمن هستم، رسیده‌ام به جایی که قلبم شماها را تصدیق می‌کند، همه شما وصی رسول خدا ﷺ هستید که از طرف خداوند برای تبیین حقیقت انتخاب شده‌اید، اگر دستی بر زمین دارید و به زمینیان اشاره می‌کنید، دستی هم بر آسمان دارید و از عالم معنا می‌گیرید، من شما را صحیح‌ترین، بلکه تنها جریان صحیح در میدان معارف بشری می‌بینم و بر این امر بسیار مفتخر و شادم.

خاک بودیم این‌چنین

خاک ما زر گشت، سیمین را سستی؛ اگر شما نبودید ما چگونه می‌توانستیم در مسیر تعادل قرار گیریم، اگر امروز با تمام دلگرمی زندگی را ادامه می‌دهیم، چون شما را در میدان زندگی خود یافته‌ایم.

امروز شهر ما را صد

زیرا که شاه خوبان

حیران چرا نباشد، خندان

شهری که در میانش، آن
 زان آفتاب خوبی، چون بر
 آن دم زمین خاکی بهتر ز
 حال ای آفتاب‌های خوبی! ای
 اوصیاء رسول خدا! یاری و
 ارادت در خدمت شما است، دستی
 که شما را یاری نکند، معنی
 دست‌بودن را گم کرده است و دلی
 که موذت شما را در خود
 نپرورانده باشد، دیگر دل نیست،
 پس خدایا! آن یاری و نصرت و این
 موذت و ارادت را نسبت به این
 ذوات مقدس از ما بپذیر و به
 نتیجه برسان، آمین آمین!

عالی‌ترین تقاضا، در اوج امیدواری

(اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ أَنْ
 تُصَلِّيَ عَلَيَّ عَلَي مُحَمَّدٍ نَبِيِّ
 رَحْمَتِكَ وَ كَلِمَةِ نُورِكَ وَ
 أَنْ تَمْلَأَ قَلْبِي نُورَ
 الْيَقِينِ وَ صَدْرِي نُورَ
 الْإِيمَانِ وَ فِكْرِي نُورَ
 النَّبِيَّاتِ وَ عِزْمِي نُورَ
 الْعِلْمِ وَ قُوَّتِي نُورَ
 الْعَمَلِ وَ لِسَانِي نُورَ

الصَّدَقِ وَ دِينِي نُورَ
 البَصَائِرِ مِنْ عِنْدِكَ وَ
 بَصْرِي نُورَ الضِّيَاءِ وَ
 سَمْعِي نُورَ الحِكْمَةِ وَ
 مَوَدَّتِي نُورَ المَوَالَاةِ
 لِمُحَمَّدٍ وَ آلِهِ عليهم السلام حَتَّى
 أَلْقَاكَ وَ قَدْ وَفَيْتُ
 بَعَهْدِكَ وَ مِيثَاقِكَ
 فَتَعَشَّيْنِي رَحْمَتِكَ
 [رَحْمَتُكَ] يَا وَلِيَّ يَا
 حَمِيدُ

خدایا! از تو می‌خواهم که
 صلوات و رحمت خود را بر محمد ﷺ
 آن پیامبر رحمت و کلمه نورت،
 ارزانی داری، و در این راستا و
 با واسطه فیض‌بودن او، قلبم را
 از نور یقین مملو کنی و سینه‌ام
 را به نور ایمان و فکرم را به
 نور نیت، و تصمیمم را با نور
 علم و قوتم را با نور عمل و
 زبانم را با نور صدق و دینم را
 با نور بصیرت که در نزد تو است،
 و دیده‌ام را با نور روشنگر و
 گوشم را با نور حکمت و ارادتم
 را با نور دوستی به محمد و آل
 او ﷺ پُر کنی، تا از آن‌هایی باشم
 که هنگام ملاقات با تو به عهد و
 میثاقی که با تو بسته‌ام، وفا
 کرده باشم و در نتیجه در آن

حالت ناب ابدی، سراسر وجودم از رحمت تو پوشیده گردد، ای شایسته‌ترین سرپرست!

می‌گویند؛ وقتی حضرت زکریا **◆** با حضرت مریم (ملاقات کرد و در کنار او میوه‌های بهشتی دید، ناگهان متوجه قا عده‌ای شد که خدایا! این اندازه کرمت گسترده است که برای دختری تنها در این گوشه، میوه‌های بهشتی می‌فرستادی، چرا من هم بیش از آنچه به من لطف کرده‌ای از تو نخواهم و چرا آرزوهای بلند خود را با تو در میان نگذارم و لذا تقاضای فرزندی چون حضرت یحیی **◆** را نمود.³⁰

از اوّل دعا تا این جا چشم دل باز کردی و به خوبی‌های بهترین خوبان نظر نمودی و متوجه شدی چه غوغایی است زندگی با خوبان عالم و به آنها اظهار داشتی که سراسر وجودم هماهنگ با شما و در اختیار شما است و از خدا خواستی در این ادعا موفقیت بدارد، حالا یک مرتبه مانند حضرت زکریا **◆** قلب را به سوی خدا انداختی، و هر آنچه خواستنی است و بلندترین

آرزویی است که يك انسان می‌تواند داشته باشد را از خدا خواستی، چون يك نظر به وجود مقدس ائمه معصومین^{علیهم‌السلام} انداختی و يك نظر به رحمت واسعه خدا که تمایل این‌همه فیض‌دادن را به بندگانش دارد و گفستی: «اللَّهُمَّ... أَنْ تَمْلَأَ قَلْبِي نُورَ الْيَقِينِ...» خدایا! بیا و قلبم را سراسر از نور یقین لبریز کن، و بقیه آنچه در این فراز بر زبان آوردی را گفستی، تا آن جا که امیدوار شدی بگویی: «حَتَّى الْقَاكَ وَ قَدْ وَفَيْتَ بَعْهْدِكَ وَ مِيثَاقِكَ...» خدایا! تا آن جا مرا جلو ببر که در موقع ملاقات با خودت توانسته باشم به همه آنچه باید به آن وفا کنم، وفا کرده باشم. آری؛

بر گوش ما نهاده دهان

تأ جان ما بگیرد،
 حال که ذوات مقدس معصومین^{علیهم‌السلام} را به نمایش گذاشتی و از جمال آن‌ها بوی تو به مشام خورد، پس در رساندن ما به یقین و علم و صدق و بصیرت و وفای به عهد با خودت دریغ مکن، که ما سخت امیدواریم، چرا که اگر می‌خواستی ندهی، نشانمان هم نمی‌دادی تا با طلب آن رفع گرسنگی کنیم. گفت:

من کریمم، نان نمایم
 تا بگریاند طمع آن زنده
 هر کراماتی که می جویی
 او نمودت تا طمع کردی
 حال ما طمع به دست آوردن
 زیباترین ارتباط با تو را
 نموده ایم، آن ارتباطی که در
 امامان^{علیهم السلام} به ما نشان دادی.

بر عاشقان فریضه بود جستجوی دوست

(اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيَّ [مُحَمَّدٍ]
 حُجَّتِكَ فِي أَرْضِكَ وَ
 خَلِيفَتِكَ فِي بِلَادِكَ وَ
 الدَّاعِي إِلَيَّ سَبِيلِكَ وَ
 الْقَائِمِ بِقِسْطِكَ وَ
 الثَّائِرِ بِأَمْرِكَ وَوَلِيِّ
 الْمُؤْمِنِينَ وَبَوَارِ
 الْكَافِرِينَ وَ مُجَلِّي
 الظُّلْمَةِ وَ مُنِيرِ الْحَقِّ وَ
 النَّاطِقِ بِالْحِكْمَةِ وَ
 الصِّدْقِ وَ كَلِمَتِكَ الثَّامَّةِ
 فِي أَرْضِكَ الْمُرْتَقِدِ
 الْخَائِفِ وَ الْوَلِيِّ
 النَّاصِحِ سَفِينَةِ النَّجَاةِ
 وَ عِلْمِ الْهُدَى وَ نُورِ
 أَبْصَارِ الْوَرَى وَ خَيْرِ مَنْ
 تَقَمَّصَ وَ ارْتَدَى وَ مُجَلِّي

الْعَمَى [الْغَمَاءِ] الَّذِي
يَمْلَأُ الْأَرْضَ عَدْلًا وَ قِسْطًا
كَمَا مُلِئْتُ ظُلْمًا وَ جَوْرًا
إِنَّكَ عَلَيَّ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ)

ای خدا! درود و رحمت فراوانت را بر حجت خود [مُحَمَّد] ﷺ ارزانی دار - آن امام غایبی که هم اسم با رسول خدا ﷺ است - هم او که حجت تو در زمین و خلیفه تو در شهرها و دعوت‌کننده به سوی راه تو است، هم او که قیام‌کننده به قسط بوده و به فرمانت انقلاب خواهد کرد، یاور و سرپرست و دوست مؤمنان، و ویران‌کننده کافران، و روشنی‌بخش ظلمت و روشن‌گر حق، و نمایاننده حکمت و درستی است، هم او که عامل ظهور سنت و کلامه تو در زمین است، هم او که سخت مواظب تجاوزکاران بوده و لذا از این جهت خائف و نگران است، آن سرور و سرپرست خیرخواه، آن سفینه نجات و پرچم هدایت و نور چشم خلایق و بهترین کسی که پیراهن و رداء - امامت - را به بر کرد، زداینده کوری و گمراهی، آن کسی که زمین را از عدل و قسط پر می‌کند، در حالی که ظلم و بیداد سرا سر آن را گرفته، که تو در سرازیر کردن صلوات و رحمت بر او

قادر و توانایی، چون بر هر چیزی
 قادر و توانایی! یافتن امام ♦ و
 توجه به اوصاف او کار بزرگی است
 که انسان نباید از آن غافل
 باشد. گفت:

بر عا شقان فریضه بود
 بر روی و سر چو سیل،
 خود او ست جمله طالب و
 ای گفتگوی ما همگی
 گاهی به جوی دوست چو آب

گاهی چو آب، حبس شدیم در
 حضرت را با کلماتی که در این
 فراز آمده وصف می‌کنی تا مشخص
 کنی انتظار آن حضرت را در سینه
 داری و چشم از وجود مبارک او
 برنداشته‌ای، به انتظار کسی هستی
 که کلمه تائمه الهی در زمین است،
 حق را می‌نمایاند و ناطق به حکمت
 است، و هرگز بنا نداری دل از او
 برکنی و آن را به جای دیگر
 اندازی.

امام زمان علیه السلام ؛ مقصد جان ما

تا حالا از وجوه مختلف بر امام
 زمان ♦ نظر کردیم تا شوق انتظار

ما نیز از وجوه مختلف باشد، و عنایت فرمودید که او امامی است دستیافتنی و برای همین به او سلام کردیم، یعنی می‌توان به او دسترسی داشت، چون او به جهت ذات مجردش و این‌که جان و حقیقت هر انسانی است، از ما به ما نزدیک تر است. این لیوان که در جلو من است از من دور است، چون در جان من نیست، ولی امام از ما به ما نزدیکتر است، چون به عنوان انسان کامل، جانِ جان ما است. فطرت شما نسبت به شما چه مقامی دارد؟ وقتی شما کاری را از روی هوس انجام دهید، یک نحوه جواب‌گویی به بدنتان است، ولی وقتی کاری الهی انجام دهید، جواب‌گویی به فطرتتان است و جانتان سیراب می‌شود، یعنی جان شما با کارهای الهی طراوت پیدا می‌کند، پس معلوم است کارهای الهی به جان ما نزدیکتر است تا کارهای هوس‌آلود. توجه بفرمایید که هر اندازه کار الهی‌تر باشد، به جان شما نزدیکتر است، چون مطابق فطرت است. فطرت، مقام اصلی جان ماست، از طرفی ما برای بندگی خلق شده‌ایم یعنی مقام نهایی ما، بندگی است و باید

وجودمان به بندگی ختم شود. حال با توجه به این که مقام امام زمان ♦ بندگی محض است، مشخص می شود جهت و مقصد جان هر انسانی وجود مقدس امام زمان ♦ است، در همین رابطه مولوی در دیوان شمس تبریزی می گوید:

چون جان جان، وی آمد،

من در جهان ندیدم یک

پس عنایت بفرمایید امام ما چقدر به ما نزدیک است، او همان فطرت مجسم و متعین است و لذا در عمق جان ما جای دارد. نزدیکی آن حضرت به جان ما، مثل نزدیکی لباس به تن ما نیست، نزدیکی خاصی است، مثل نزدیکی خدا به انسان که می فرماید از رگ گردن به انسان نزدیکتر است. یکی ممکن است بگوید: اگر خدا به ما نزدیک است، چرا مثلاً وقتی گناه می کنیم، از ما دور می شود؟ آن نزدیکی که خدا به انسان دارد، نزدیکی وجودی است و در رابطه با حضور و وجود خداوند است و آن دوری که ما در اثر گناه نسبت به خدا پیدا می کنیم، دوری و فاصله ای است که به انتخاب ما مربوط است. خدا از نظر وجودی، به کافر و مؤمن از خودشان به خودشان

نزدیکتر است، و لذا فرمود: «نَحْنُ
 أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ»³²
 یعنی؛ ما به او از رگ گردن
 نزدیکتریم، چون رگ گردن از جان
 ما دور است و خدا با جان من با
 من ارتباط دارد، ارتباط من با
 تنم، ارتباط دوگانه است، چون به
 یک اعتبار، یک تن داریم و یک
 من، اینها دوتا است، آن یگانگی
 با خدا و امام ♦ یگانگی خاص
 است، حضور آنها در عمق جان من و
 شما است. وقتی شما کاری الهی
 انجام می‌دهید، چه کسی احساس
 آرامش می‌کند جز خودتان؟ از طرفی
 آن کار الهی، ریشه در بندگی شما
 دارد، بندگی محض هم که امام
 زمان ♦ هستند، پس آنچنان نیست
 که امام ♦ از شما دور باشد. مهم
 این است که امامتان را از این
 منظر نگاه کنید، ان شاء الله امامتان
 را می‌بینید. به گفته مولوی:

بر گوش ما نهاده دهان

تا جان ما بگیرد،

حضرت بنا دارند اگر ما گوش به
 ندای قدسی‌شان بدهیم، ما را از
 خودی و خودیت بگیرند و سرا سر

32 - سوره ق، آیه 16.

33 - کلیات شمس، غزل شماره 442.

منور به نور بندگی خدا کنند. این دیگر در حد من و شما است که چقدر همت کنیم و نزدیکی امام ♦ را در جان خود احساس کنیم، آن نزدیکی که نزدیکتر از تن ما به ما است. پس اولاً؛ امام ♦ به ما نزدیک است، ثانیاً؛ مقصد جان است. ما باید به آن وجود قدسی نظر کنیم و دل در گرو او داشته باشیم و این دعاهاي عزیز از جان عزیزتر که در رابطه با امام زمان ♦ می‌خوانیم، برای همین است، می‌خواهیم جهت جانمان به طرف آن حضرت بیفتد، و از بقیه چیزها روی دل را به سوی او برگردانیم و نگذاریم این نوع نگاه در ما از دست برود. اگر رسیدیم به این‌که امام، جان جان ما و تمام مقصد ما است، معلوم است که همه حجاب‌هایی که بین ما و اوست برطرف می‌شود، ان شاء الله.

با دوست ما نشسته که ای
کو کو همی ز نیم ز مستی،

تصویرهای ناخوش و
از طبع سست باشد و این

خاموش باش تا صفت خویش
که

کو های‌های سردتو، کو
 وقتی حجاب‌ها به همان طریقی که³⁴
 عرض شد کنار رفت و تمام مقصد
 جان ما امام زمانمان شد، دیگر
 ما باید خاموش شویم تا او خودش
 خود را بر قلب ما بنمایاند
 «خاموش باش تا صفت خویش خود
 کند!»

(اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيَّ وَ لِیِّكَ وَ
 ابْنِ أَوْلِيَّائِكَ الَّذِينَ
 فَرَضْتَ طَاعَتَهُمْ وَ أُوجِبْتَ
 حَقَّهُمْ وَ أَذْهَبْتَ عَنْهُمْ
 الرَّجْسَ وَ طَهَّرْتَهُمْ
 تَطْهِيراً)

خدایا! سلام و صلوات را بر او
 که ولی تو و فرزند اولیاء تو
 است ارزانی دار، فرزند آنانی که
 اطاعتشان را بر همه خلق واجب
 نمودی و رعایت حقشان را الزامی
 نمودی و هرگونه آلودگی را از
 ساحت قدسی شان زدودی تا پاک و
 مصون از خطا، موجب هدایت بندگان
 گردند.

خدایا! حال که ما را با چنین
 خانواده‌ای راهمایی کردی، پس
 زمینه حضور هر چه بیشتر آن‌ها را
 فراهم نما، پس؛

(اللَّهُمَّ انصُرْهُ وَ انْتَصِرْ
بِهِ لِدِينِكَ وَ انصُرْ بِهِ
أَوْلِيَاءَكَ وَ أَوْلِيَاءَهُ وَ
شِيعَتَهُ وَ أنصَارَهُ وَ
اجْعَلْنَا مِنْهُمْ)

در این فراز می‌خواهیم با خدا
درباره امام زمان ♦ صحبت کنیم،
تقاضا می‌کنیم:

خدایا! او را یاری کن و از
طریق او دینت را یاری نما.
با حضور هر چه بیشتر او و با
ظهور او، دوستان خودت و او
را و شیعیان و یارانانش را
یاری فرما و ما را نیز در
زمره آنان قرار ده.

خدایا! خودت می‌دانی که وقتی
ظلمت به اوج خود برسد و
ظلمات آخرالزمان همه عقل‌ها
را بربایند، دوستان تو و
شیعیان تو به تنهایی کاری از
پیش نمی‌برند، یک نصرت و یاری
نهایی نیاز است که از طریق
آرمانی‌ترین انسان بتوانند
ظلمات چند لایه آخرالزمان را
پاره کنند.

تقاضای رفع موانع ظهور

(اللَّهُمَّ أَعِذْهُ مِنْ شَرِّ كُلِّ
بَاغٍ وَ طَاغٍ وَ مِنْ شَرِّ
جَمِيعِ خَلْقِكَ وَ احْفَظْهُ مِنْ

بَيْنَ يَدَيْهِ وَ مِنْ خَلْفِهِ وَ
عَنْ يَمِينِهِ وَ عَنْ شِمَالِهِ
وَ اخْرُسُهُ وَ اَمْنَعُهُ مِنْ
أَنْ يُوَصَلَ إِلَيْهِ بِسُوءٍ وَ
اِحْفَظْ فِيهِ رَسُوكَ وَ آلَ
رَسُوكَ)

خدایا! او را از شر هر
ماجرای و متجاوز حفظ کن و
از شر جمیع خلقت حفظ فرما،
او را از شر همه خطراتی که
از چپ و راست و جلو و عقب
ممکن است به او برسد، حفظ
بفرما و نگرهبانش باش و مانع
باش از این که آسیبی به او
برسد و در راستای حفظ آن
حضرت در مرحله ظهور، سنت و
سیره نورانی پیامبر و خاندان
پیامبرت را حفظ بفرما!

ظهور امام ♦ دواي درد بشریت
است، مقصد جان همه آنها است،
قبله روح همه انسانها است،
خدایا! او را حفظ کن تا
برنامهها و نقشههاي انسانهاي
ستمگر مانع ظهور او نگردد.
خدایا! هر خطري که ممکن است به
او برسد و مانع تحقق برنامههاي
آن حضرت شود، خودت دفع کن، چون
دیگر بشریت طاقت ندارد تلاشهاي
آن حضرت به سرنوشتي دچار شود که
زحمات علي ♦ دچار شد.

دعاها و تقاضاهای ما برای
 همین است که دیگر آن موانع
 مرتفع شود و زیباترین ظهور محقق
 گردد. قصه ظهور او، قصه ظهوری
 شود که دیگر جمال ماه منور او
 را هیچ ابری نپوشاند و در آن
 شرایط ما فریاد بزنیم:

او ماه بیخسوف است، خورشید
 او خمر بیخمار است، او
 آن شهریار اعظم، بزمی
 شمع و شراب و شاهد،
 35

احساس مسؤلیت نسبت به موفقیت امام

(وَ أَظْهَرَ بِهِ الْعَدْلَ وَ
 أَيَّدَهُ بِالنُّصْرِ وَ انصُرْ
 ناصريه وَ اخذلْ خاذليه
 وَ اقصمْ قاصميه وَ اقصمْ
 به جبايره الكفرة وَ
 اقتلْ به الكفار وَ
 المنافقين وَ جميع
 الملجدين حيث كانوا
 من مشارق الارض وَ
 مغاربها برها وَ بحرها
 وَ املا به الارض عدلا وَ
 اظهر به دين نبيك صلي

اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ
 اجْعَلْنِي اللَّهُمَّ مِنْ
 أَنْصَارِهِ وَ أَعْوَانِهِ وَ
 أَتْبَاعِهِ وَ شِيعَتِهِ)

خدایا! به نور حضرت، عدالت
 را ظاهر فرما، تا هیچ کس از
 زمیننه های تعالی محروم نگردد
 و با نصر و پیروزی خودت او
 را پیروز گردان، و یارانش را
 یاری و مخالفانش را خوار کن،
 کمر آن هایی که می خواهند کمر
 برنامه های نورانی آن حضرت را
 بشکنند، و کمر گردنکشانشان و
 کفار را بشکن، به نور و به
 قدرت و عظمت آن حضرت، همه
 کفار و منافقین و جمیع
 مذکران را در هر کجای زمین
 که هستند، چه در دریا - در
 ناو های جنگی- و چه در خشکی،
 به قتل برسان، به نور و همّت
 آن حضرت، زمین را سرا سر از
 عدل لبریز کن و به نور آن
 حضرت، دین پیامبرت \times را به
 کاملترین شکل بنمایان و مرا
 نیز در زمره یاران و
 پشتیبانان و تابعان و شیعیان
 آن حضرت قرار بده!

این نان و آب چرخ، چو
 من ماهی ام، نهنگم و
 جانم ملول گشت زفرعون و

آن نور روی موسی عمرانم
 هر چند مفلسم، نپذیرم
 کان عقیق نادر ارزانم
 گوشم شنید قاصه ای مان و
 کوقسم چشم

ما را سر آن نیست تا را ضی
 باشیم در ظلمت ظالمان به سر بریم
 و چشم و دل خود را به زندگی کردن
 در کنار حاکمیت حضرت بقیه الله اعظم
 منصرف کنیم، این است که در فراز
 بالا از خدا می خواهیم:

منگر اندر ما، اندر اکرام و
 خدایا! کرامت خاصی مرحمت فرما
 و اگر ما شایسته ظهور آن حضرت
 نیستیم، تو شایسته ای که با رحمت
 خاص خود، سبب ظهور آن حضرت
 گردی، ما این تقاضاها را رها
 نمی کنیم تا اولاً؛ تو به حق خود
 این دعاها، دعاهاي ما را مستجاب
 گردانی، ثانیاً؛ این ها وسیله ای
 شود که با لطف و کرم خود، امام
 را و برنامه های او را حفظ
 بفرمایی تا آن نصرت نهایی محقق
 شود.

این تقاضا چندین نتیجه دارد؛
 اولاً: قلبمان متوجه حفظ امام ♦
 است و در حدّ توان خود را آماده
 می‌کنیم که در کنار آن خطرات،
 آن‌طور که باید جانفشانی کنیم، و
 به تعبیر دیگر؛ مصداق کسانی
 باشیم که در وصفشان می‌فرماید:
«اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِنَ أَنْصَارِهِ وَ
أَعْوَانِهِ وَ الذَّابِّينَ عَنْهُ»³⁷ از
 آن‌هایی که یاور اویند و پیرو او
 و از آن هم مهم‌تر، ذوب در
 اویند، ثانیاً: شاید از این
 تأکیدهایی که در دعا می‌شود جهت
 حفاظت جان آن حضرت از طرف
 خداوند، بتوان این نکته را
 فهمید، ملّتی که نگران موفقیت
 امامش نیست، خدا آن ملّت را
 مفتخر به ظهور امام نخواهد کرد،
 لذا شما از خدا درخواست و
 التماس می‌کنید که خدایا! این
 امام را برای ما حفظ کن و تمام
 ابعاد شخصیتی او را هم حفظ
 بفرما تا بتواند برنامه‌هایش را
 عملی کند. در واقع یک نوع توجه
 روح و قلب است به امام و نقش
 جهانی او و احساس مسئولیت نسبت
 به برنامه‌های آن حضرت، تا ما

صرفاً ناظری بی تفاوت نباشیم، و نتیجه اش این می شود که ما بتوانیم ارتباط قلبی مان را از این طریق با آن حضرت در همه ابعاد محکم کنیم و عرض کنیم:

ما و کذعانی من، مسند

و وقت آن است که بی درود

و در انتها تقاضا می کنی:

(وَ أَرْبِي فِي آلِ مُحَمَّدٍ ﷺ
مَا يَأْمُلُونَ وَ فِي عَدُوِّهِمْ
مَا يَحْذَرُونَ إِلَهَ الْحَقِّ
آمِينَ يَا ذَا الْجَلَالِ وَ
الْإِكْرَامِ يَا أَرْحَمَ
الرَّاحِمِينَ)

خدایا! به من نشان بده در مورد آل محمد ﷺ آنچه آن ها در پی آن هستند و در مورد دشمنان آن ها نیز نشانم بده آنچه را که آن ها از آن فرار می کنند، ای معبود حق! مستجاب کن چنین تقاضایی را، ای صاحب جلال و بزرگی! ای ارحم الراحمین!

تقاضای تحقق تمدن اسلامی

در آخرین فراز این زیارت، زیباترین و مهم ترین چیزی که یک انسان مؤمن در دنیا می تواند بخواهد، مورد تقاضا قرار می گیرد

که تقاضاکننده با روبه‌رو شدن با آن مطلوب بزرگ، به اوج ایمان به خدا نایل می‌شود و به رؤیت سنت فوق‌العاده‌ای مفتخر می‌گردد، که عبارت است از رؤیت آنچه آل‌محمد^ص به دنبال آن بودند، یعنی ظهور تمام سنت‌های الهی در تمام روابط انسانی. یا به تعبیر دیگر، در این فراز اولاً؛ تقاضای تحقق تمدن اسلامی به معنی واقعی را داری، ثانیاً؛ می‌خواهی این قاعده مهم الهی را با چشم خود ببینی که دشمنان اهل‌البیت، یعنی کافران واقعی، چگونه با چیزی روبه‌رو می‌شوند که با تمام تلاش می‌خواستند با آن روبه‌رو نشوند. خداوند در مورد فرعون و هامان و لشگریانش می‌فرماید: « **وَنُرِي فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَجُنُودَهُمَا مِنْهُمْ مَّآ كَانُوا يَحْذَرُونَ** »³⁸ یعنی؛ و نمایانندیم بر فرعون و هامان و لشگریانش آنچه را که از آن فرار می‌کردند. فرعونیان این‌همه اطفال را کشتند تا موسی^ع به دنیا نیاید و حاکمیت آن‌ها را نابود نکند، ولی خداوند درست آن‌ها را با چیزی روبه‌رو کرد که از آن

فرار می‌کردند و این سنت خداست و چه زیبا سنتی!

حالا تقاضا می‌کنی: نه در محدوده کار حضرت موسی ♦، بلکه به وسعت حاکمیت جهانی حضرت مهدی ♦ چشم ما را به چنین سنت زیبایی روشن بفرما، تا با چشم خود ببینیم این همه تلاش کردند تا حاکمیت امام معصوم ﷺ در صحنه تاریخ ظاهر نشود، حالا دشمنان شان درست با چیزی روبه‌رو می‌شوند که از آن فرار می‌کردند.

ثالثاً؛ تقاضای تحقق تمدن اسلامی، تقاضای ساده‌ای نیست که فکر کنیم شاهد و نمونه‌ای در گذشته تاریخ می‌توانیم برای آن در نظر بگیریم. در بحث «شیعه و تمدن‌زایی»³⁹ تلاش شده است حتی‌الامکان تصور ضعیفی از فضای آن تمدن ترسیم شود. در نظر بگیرید میدان‌دار نظام آموزشی و سیاسی و اقتصادی جامعه امامی باشد که واسطه فیض بین ارض و سماء است، در آن شرایط حالتِ حضوری و قلبی، سراسر زندگی را فرا می‌گیرد، ولایت و محبت و ولایت و حاکمیت، متحداً در یک نفر محقق

39 - به نوشتارهایی که در همین رابطه تدوین شده رجوع فرمایید.

می‌شود، و لذا ظاهر و باطن انسان در اطاعت انسانی قرار می‌گیرد که متذکر جان و فطرت و اصل اصیل انسان‌ها است و ولایت و حاکمیت او انعکاس حکم محبوب حقیقی، یعنی خداست. در چنین شرایطی باطن انسان از طریق سینه مولای معصوم به نور هدایت حضرت رِبِّ مَنْوَر می‌گردد و حقیقتِ سَنَّتِ «اللَّهِ وَلِيٌّ الَّذِينَ آمَنُوا يُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ»؛⁴⁰ صورت اجتماعی به خود می‌گیرد، همه چیز در آن تمدن، انعکاس عالم ملکوت است و ظهور نیستانی است که انسان را از آن‌جا بریده‌اند و هزار و چهار صد سال است نگذاشته‌اند آن تمدنی که شرایط انس با عالم قدس است، ظهور یا بد. حالا در فراز آخر چنین چیزی را تقاضا می‌کنی و می‌گویی: «وَ أَرِنِي فِي آلِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ مَا يَأْمُلُونَ» به من نشان بده آنچه را آل محمد در پی تحقق آن بودند، بعونك و رحمتك يا الرَّحْمَ الرَّاحِمِينَ.

چنانچه ملاحظه فرمودید؛ سلام بر حضرت حجت^{علیه السلام} در هر کدام از زیارات، با کوهی از معارف و

سلوك همراه است و باید با تأمل به آن‌ها پرداخت، اجازه دهید با طرح مقدمه زیارت آن حضرت در روز جمعه نظر شما را به آن جلب، و اصل آن‌را به فرصت دیگر موکول می‌کنیم.

باز سلامی دیگر

در زیارت امام زمان ♦ در روز جمعه می‌خوانید:

(السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا حُجَّةَ
 اللَّهُ فِي أَرْضِهِ السَّلَامُ عَلَیْكَ
 يَا عَيْنَ اللَّهِ فِي خَلْقِهِ)

سلام بر تو ای حجت خدا در
 زمین، و ای چشم خدا در بین
 خلقش!

چشم خدا در بین مردم به این معنی است که اگر خواستید خداوند به شما بی‌محلی نکند، باید در چشم امام زمان ♦ خوار نباشید. او حجت خدا در زمین است و ملاک رضایت و عدم رضایت خدا است، خواست او، همانی است که خدا از بندگانش می‌خواهد و چشم خدا است در بین خلقش، تا انسان‌ها بتوانند از منظر توجه به وجود مقدس آن حضرت با اسرار الهی آشنا شوند و هم خود را در زیر نظر مبارک آن حضرت احساس کنند و

زیر نظر آن حضرت خود را
 پیروانند. چرا که بنا به
 فرمایش آیت‌الله الهی قمشه‌ای:
 تا نگشاید حجاب آن مه

بر رُخ ما عا شقان، کس
 اگر خواستی دري بر قلبت گشوده

شود، ابتدا باید حجت خدا در
 زمین که چشم الهی در بین خلق
 است، بر تو نظر کند و لذا سلام
 بر او می‌کنی تا او با لبیک خود
 حجاب بین ما و خود را بر طرف
 نماید.

امام ♦ مظهر اسم هادی

(السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا نُورَ
 اللَّهِ الَّذِي يَهْتَدِي بِهِ
 الْمُهْتَدُونَ)

سلام بر تو ای نور خدایی که هر
 کس بخواهد هدایت شود از طریق آن
 نور که در نزد تو است هدایت
 می‌شود!

نور امام معصوم ♦ نور هدایت
 به سوی خدا است، باید اول مقام
 و جایگاه امام ♦ را بشناسیم،
 بعد به خوبی متوجه شویم که حی و
 حاضر و زنده و قابل ارتباط است،
 بعد هم این‌طور با ایشان که در

این سلام مطرح است حرف بزنییم و نظر کنیم به جنبه الهی آن حضرت که موجب هدایت هر طالب هدایتی می‌شود، بگوییم:

ای جان‌جان‌جان، از ما
 رَحْمَ آر برضعیفان، عشقِ تو
 این کار را نکنیم، چه کار
 کنیم؟ آیا بهترین راه توجه به
 حقیقت نورانی امام همین نیست که
 او مظهر هدایت الهی است؟ او
 مقصد هستی است، مقصد جان
 انسان‌ها است. پس باید دل را
 متوجه او کرد، آن هم توجهی خاص
 که در این سلام مطرح است.

خواستم توجه عزیزان را به
 انواع زوایایی که باید به وجود
 مقدس حضرت انداخت، جلب کنم،
 وگرنه خود این سلام، معارف
 عالیه‌ای در نهان خود دارد که
 باید در فرصت دیگر و به توفیق
 الهی به آن بپردازیم، همان‌طور
 که علاوه بر این دعا، دعای ندبه
 توجه خاص به وجود مقدس حضرت
 می‌اندازد. دعای ندبه یک
 دائرة المعارف از معارف شیعه
 است.

معارف شیعه خیلی عمیق است.
 ائمه ما^{علیهم‌السلام} می‌فرمایند: معارف ما
 مثل قرآن هفتصد بطن دارد، بحث

امام زمان ♦ از آن معارف عمیق نهفته در مکتب شیعه است و نباید انتظار داشت با مباحث سطحی بتوان به آن دست یافت. خدا به من و شما توفیق دهد که از طریق دعای عزیز ندبه؛ یکی مبانی دقیق و عمیق تشیع را به قلبمان برسانیم و از جهت دیگر علاقه و توجه خود را به مقام عظمای امام زمان ♦ آنطور که باید و شاید اظهار داریم.

شب پانزده شعبان، نورٌ علی نور

عزیزان باید در يك کار پیگیر، موضوع تشیع و امامت و امام زمان ﷺ را دنبال کنند، فقط در حد پانزده شعبان مسئله متوقف نشود. آری؛ شب پانزده شعبان شب بسیار مهمی است، هم به اعتبار خودش که شب پانزدهم شعبان است و هم به اعتبار تولد وجود مقدس حضرت ولی عصر ﷺ.

تولد امام زمان ♦ □ و نیمه شعبان دو چیز است که با هم ترکیب شده است، مثل شب بیست و یکم ماه مبارک رمضان. آن شب در عین این که یکی از شبهای قدر است، شب شهادت امیرالمؤمنین

علي ◆ هم هست، لذا قبل از این‌که امیرالمؤمنین ◆ شهید شوند، باز شب بیدست و یکم ماه رمضان شب قدر بود. بله شب پانزده شعبان یکی از شب‌های مبارکی است که قبل از تولد حضرت صاحب‌الزمان ◆ مورد بحث بوده است، پس باید کاری کرد که شب پانزده شعبان از دست نرود.

همان‌طور که نزول قرآن، شب قدر و روز قدر را مبارک می‌کند، نزول ثقل دیگر از ثقلین یعنی قرآن ناطق، در شب پانزده شعبان، شب و روز نیمه شعبان را مبارک می‌گرداند و آن شب بستر فوران غفران الهی می‌گردد. چنانچه رسول‌خدا ✚ فرمود: «يَغْفِرُ اللَّهُ لَيْلَةَ الذِّصْفِ مِنَ الشَّعْبَانِ مِنْ خَلْقِهِ بِقَدْرِ شَعْرِ مِغْرِي بَنِي كَلْبٍ»⁴² یعنی؛ خداوند در شب نیمه شعبان به اندازه موی بزهای بنی‌کلب بندگان را می‌بخشد. پس آن شب، شب تلاش برای قرب به خدا است. چون شبی است که خداوند قسم یاد کرده است، هیچ سائلی را محروم نگرداند. شب تعیین سرنوشت‌ها است، «... فِيهَا يَكْتُبُ آجَالَ وَ

فِيهَا تَقْسِمُ الْأَرْزَاقِ ... وَ يُنَزِّلُ اللَّهُ
عَزَّوَجَلَّ مَلَائِكَةَ إِلَهِي السَّمَاءِ الدُّنْيَا
وَ إِلَهِي الْأَرْضِ بِمَكَّةَ».⁴³

کمیل می‌گوید: به اتفاق جمعی در مسجد بصره خدمت علی ♦ نشستند بودیم. شخصی پرسید: منظور آیه «فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ»⁴⁴ که در آن شب، هر امر حکیمی گشایش می‌یابد، چه شبی است؟ حضرت فرمودند: شب نیمه شعبان، قسم به کسی که جان علی در دست اوست، کسی نیست مگر اینکه آنچه تا آخر سال از خیر و شر بر او جاری می‌شود در این شب رقم می‌خورد. بنده‌ای نیست که آن را زنده نگهدارد و دعای خضر را در آن بخواند، مگر آن‌که به اجابت می‌رسد.

کمیل می‌گوید: سپس من به خانه حضرت رفتم و تقاضای آموختن دعای خضر را کردم. فرمود: بنشین، وقتی این دعا را حفظ کردی، در هر شب جمعه، یا یک بار در ماه، یا سالی یک بار، یا در عمرت یک بار بخوان که از جانب خدا یاری خواهی شد و خدا رزقت را خواهد

43 - بحارالانوار، ج 94، ص 89.

44 - سوره دخان، آیه 4.

رساند و مشمول مغفرت او خواهي شد.⁴⁵

خدا إن شاء الله کمیل را رحمت کند که، علت ورود این دعا از طریق حضرت امیرالمؤمنین♦ به ما شد. پس اولاً؛ ارزش شب نیمه شعبان از زمان امیرالمؤمنین♦ هم مورد بحث بوده است و باید آن شب را تجلیل کرد. و بعد هم چنانچه ملاحظه می‌کنید، می‌فرماید این شب شبی است که خصوصیات خاص خود را دارد. ثانیاً؛ با تولد وجود مقدس حضرت ولی‌عصر^{علیه السلام} نور علی نور شده و با نظر به مقام قدسی حضرت امام‌زمان^{علیه السلام} زمینه ارتباط با خدا شدیدتر گشته است و عملاً می‌توان از برکات شب پانزده شعبان استفاده بیشتری کرد.

نکته دیگری در رابطه با اعمال شب پانزدهم شعبان در مفاتیح هست و آن زیارت حضرت اباعبدالله♦ است. اگر دقت بفرمایید عموماً یکی از اعمال شبهای قدر زیارت حضرت اباعبدالله♦ است، تا در بهترین زمان‌ها و در بهترین شرایط ارتباط با خدا - که آن کنار حرم حضرت اباعبدالله♦ بودن است- واقع شویم

و یا به عشق حضور در حرم مطهر آن حضرت، در هر جا که هستیم، آن زیارت را بخوانیم. در رابطه با زیارت آن حضرت در این شب، دو روایت خدلی عجیب ذکر شده است؛ يك روایت می‌فرماید: هر که می‌خواهد با او، روح صدوبیست و چهار هزار پیامبر مصافحه کند، حضرت اباعبدالله ♦ را زیارت کند، در واقع این شب آن قدر ظرفیت دارد که اگر کسی حضرت اباعبدالله ♦ را زیارت کند، روحش آماده می‌شود تا با روح صدوبیست و چهار هزار پیامبر تماس داشته باشد.

و در روایت دیگری هست که زیارت آن حضرت، موجب آمرزش گناهان می‌شود، و در واقع این دو روایت هماهنگی دارند، چون وقتی گناهان انسان آمرزیده شد و به روح اهل عصمت نزدیک شد، آماده تماس با پیامبران خدا خواهد گشت.

اعمال دیگری هم از طریق ائمه معصومین علیهم‌السلام وارد شده که مرحوم شیخ عباس قمی «رحمة‌الله‌علیه» در مفاتیح جمع‌آوری کرده است، در حد امکان از انجام آن خود را محروم نکنید.

امام زمان علیه السلام منتظر آمادگی ما هستند

سؤال: چه نوع خطرهایی امام زمان را تهدید می‌کند که در دعا از خدا تقاضا می‌کنیم خدایا او را از شرّ هر ماجراجو و متجاوز حفظ کن؟

جواب: همان خطرهایی که الان مانع ظهور امام زمان **◆** هست، و امام **◆** را تهدید می‌کنند که نتوانند برنامه‌های خود را اجرا کنند و خطر این که آن حضرت به قتل برسند و مسئولیتی که به عهده آن حضرت است خوب انجام نگیرد. خود حضرت می‌فرمایند: پدرم به من وصیت کرده که خود را از منظر مردم دور نگهدارم،⁴⁶ چرا که خطر آن حضرت را تهدید می‌کند. به گفته آیت‌الله‌الهی (برادر علامه طباطبایی «رحمة الله علیه»): «ظهور انفرادی، زمینه ظهور اجتماعی است، وگرنه اگر امت آماده نباشند و او بیاید، همان بلایی سرشان خواهد آمد که بر سر یازده معصوم دیگر آمد.»⁴⁷ پس ملاحظه

46 - منتهی‌الآمال، ج 2، ص 425، چاپ کتابفروشی اسلامیة.

47 - کتاب «الهیة»، ص 166.

می‌فرمایید که آن حضرت منتظر آمادگی ما هستند، منتظر این که دل‌ها و دست‌های ما آماده پذیرش و دفاع از آن حضرت شود.

چرا الآن امام‌زمان علیه السلام به طور معین و مشخص ظاهر نیستند؟ برای این که ما این دعاها را با تمام وجود قبول نکرده ایم که جزء مرام و زندگی ما شود. خطرهایی که امام **♦** را تهدید می‌کند، همان خطرهایی است که پیامبر صلی الله علیه و آله را تهدید کرد، اگر پیامبر صلی الله علیه و آله در جنگ احد کشته شده بودند، چه می‌شد؟ به آن حضرت ضرر نمی‌خورد، ولی مسئولیت ایشان ناقص می‌ماند و لذا با نهایت تلاش، خودشان را حفظ کردند و دو زره روی هم پوشیدند و بر عمامه‌شان کلاه خود گذاشتند، و بالأخره ماندند و ماندند تا این دین ادامه پیدا کرد و کامل شد. خود حضرت رسول الله صلی الله علیه و آله در حفظ خود تلاش می‌کردند، و اگر امام‌زمان **♦** را در همان ابتدا شهید کرده بودند، الآن بشر چه کار می‌کرد؟ پس همت من و شما را می‌طلبید تا آماده دفاع از امام‌زمان باشیم و از خدا بخواهیم کمک کند تا **إن شاء الله** آن نتایج کامل را به دست

آوریم. در واقع با این دعاها به خدا می‌گوییم هم خود خداوند کمک کند در حفظ آن حضرت و در تحقق برنامه‌های او، و هم به ما آمادگی آن کارها را بدهد. اگر ما بخواهیم خدا کسی را حفظ کند دعا می‌کنیم، در این دعا به خدا عرض می‌کنیم که هم خودمان آماده‌ایم از آن حضرت دفاع کنیم و هم از تو می‌خواهیم که ماوراء توان ناقص ما، خودت آن حضرت را حفظ کن. به يك اعتبار هم در این دعاها ما نظر به جانِ جانمان انداخته‌ایم تا با خدا صحبت کنیم، که خدایا ما ایستاده‌ایم تا از امام‌زمانمان دفاع کنیم؛ یکی از راه‌های دفاع هم همین است که از خدا بخواهیم که کمک کند که امام‌زمان ♦ حفظ شود. مگر شما، امام‌خمینی «رحمة‌الله‌علیه» بنیان‌گذار انقلاب را دعا نمی‌کردید، تا امام «رحمة‌الله‌علیه» توانست راه را به اینجا برساند؟ پس دعا برای امام زمان ♦ کردن، زمینه می‌شود تا خداوند تدریجاً فیض خود را به مردم برساند و مردم آمادۀ پذیرش فیض نهایی ظهور شوند و بتوانند امام را درست بپذیرند.

120..... زيارت آل يس

«والسلام عليكم ورحمة الله وبركاته»

آثار منتشر شده از استاد طاهرزاده

معرفت النفس و الحشر (ترجمه و
تنقيح اسفار جلد 8 و 9)
گزينش تکنولوژی از دريچه بينش
توحيد

علل زلزله تمدن غرب
آشتي با خدا از طريق آشتي باخود
راستين

جوان و انتخاب بزرگ
روزه ، دريچه اي به عالم معنا
ده نکته از معرفت النفس
ماه رجب ، ماه يگانه شدن با خدا
كربلا ، مبارزه با پوچيها
زيارت عاشورا ، اتحادي روحاني با
امام حسين

فرزندم اين چنين بايد بود (نامه حضرت
علي به امام حسن عليه السلام - نهج البلاغه ، نامه 31)

فلسفه حضور تاريخي حضرت حجت عليه السلام
مباني معرفتي مهدويت
مقام ليلة القدر فاطمه عليها السلام
از برهان تا عرفان (شرح برهان
صديقين و حرکت جوهری)
جاگاه رزق انسان در هستي
فرهنگ مدرنيته و توهم